

Lastniki in izdajatelj: Okrajni odbori SZDL Črnomelj, Kočevje in Novo mesto. — Izhaja vsak petek. — Urejuje uredniški odbor. — Odgovorni urednik Tone Gošnik. — Uredništvo in uprava: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 25. — Poštni predal 33. — Telefon uredništva in uprave 127. — Tekoči račun pri Narodni banki v Novem mestu 616-T-181. — Letna naročnina 480 din, polletna 240 din, četrtletna 120 din. — Tiska tiskarna "Slov. poročevalca" v Ljubljani.

Dolenjski list

Tednik okrajev Črnomelj, Kočevje in No

OD TEDNA DO TEDNA

Začetki takle zunanje-politični pregled s prvimi aprilom, je nerodna in skoraj smešna zadeva. Toda topot ne gre drugače. Na ta neresni dan je sovjetska vlada poslala zahodnim veleislam noto, ki je presenetila vse svet. V njej je med drugim tudi predlagala, da bi pod določeni pogoji vstopila v atlantski pakt, poleg tega pa je privolila, da bi se od Moskve zamišljenemu paktu o evropski varnosti priključile tudi ZDA. Lahko si predstavljamo, kako je ta najnovejša sovjetska nota začudila ves svet, ki je sprva res v njej videl prvopriprloko potegavščino, šele kasneje pa je spoznal, da gre menda le za res.

Moskva torej s svojimi svajerstvi presenečenji še ni končala in če je zasnovala spremembo svoje zunanje-politične smeri, potem je s to noto šla doslej najdlje. Če pred in klasi na berlinski konferenci je bilo mogoče zaznati precej novosti, ki jih je sprožil Kremenj. Toda še v Berlinu je Molotov, ko je govoril o svojem »evropskem paktu varnosti«, zelo ostro napadel atlantski pakt in z njim tudi evropsko obrambno skupnost. Takrat tudi še ni bilo govora, da bi mogle ZDA sodelovati v moskovski verziji evropske obrambe. Zdaj pa je vse to postalo drugače in moskovska nota celo poudarja, da »sovjetska vlada ne vidi nobene ovire na poti k ugodni ureditvi sodelovanja ZDA v evropskem obrambnem paktu«.

V zahodnih prestolnicah so različno sprejeli moskovsko ponudbo. V njej res niso nikjer iskali preveč iskrenosti, toda Washington je vse bolj odločno odbil sovjetski predlog, kot pa so to storili n. pr. v Londonu. Vse tri zahodne vlade so takoj začele zelo vestno proučevati moskovsko noto in tudi sporočili, da se bodo kmalu po svojih predstavnikih vsedle k skupnim posvetovanjem. Toda do zdaj o uspehu takih posvetovanj še ni nikakih poročil.

Na Zahodu imajo namreč hkrati s tem še dovolj drugih neprijetnih skrbi. To sta predvsem vprašanja vodikove bombe in Daljnega vzhoda. Poskusi, ki so jih izvedli ZDA na Pacifiku, so sprožili po vsem svetu vihar protestov. Človeštvo se zaveda uničujoče moči tega doslej najnevarnejšega orožja, v katerem se izpopolnjuje — ti bolj opanjan — na Zahodu in Vzhodu. Vrsta uglednih politikov in vplivnih državnikov, številne organizacije in posamezniki zahtevajo prepoved atomskega in vodikovega orožja, hkrati pa po svetu narašča nervoznost, kajti mednarodni politični položaj je že itak precej nasičen z vsemi mogočimi nevarnostmi.

Velika Britanija je sprožila misel o sklicanju že nekaj časa mirujoče komisije OZN za orožje, te pobude so se lotili tudi drugod, tako da se bo komisija nemara res sešla. Vprašanje je seveda, kakšne uspehe bo dosegla. Kakor kaže, zlasti britanski laburisti ne pričakujejo kaj posebnega od teh razgovorov, saj so v londonskem parlamentu za zgolj precejšen hrup in zahtevali od predsednika Churchilla, da naj brez odlašanja ukrene vse potrebno, da bi se sestali predsedniki vlad ZDA, Velike Britanije in Sovjetske zveze. V tem smislu iznesena laburistična resolucija, ki govori o nevarnosti za vse civilizacijo, če bi se nadaljevali vodikovi poskusi, je vzbudila precej simpatij. Če se spet povrnemo k sovjetski noti in kolikšni ličemu v njej iskrenosti, potem bi vse te različne pobude glede razgovorov in pogajanj navsezadnje le mogle roditi koristne sadove, da bi nevarnost vodikove bombe na kak kompromisen način odstranili.

Vojno žarišče v Indokini je v tem trenutku med najbolj nevarnimi področji, kjer po eni strani grozi Amerika z intervencijo, po drugi pa — kot kaže — ima že tudi Kitajska svoje prste vmes. V takem pesimističnem razpoloženju je blagodejen vsak glas, ki poziva k mirni rešitvi perečih problemov, predlaga trezne razgovore in iskrena diplomatska pogajanja.

Konferenca Zveze komunistov okraja Črnomelj Komunisti morajo vedno in povsod vzgajati in učiti množice

Skrb za mladino, borba za zakonitost in vlaganje vseh sil ter sposobnost za gospodarski dvig in osamosvojitve Bele krajine so med glavnimi nalagami komunistov črnomaljskega okraja

V nedeljo 4. aprila je bila v Črnomlju redna letna konferenca Zveze komunistov črnomaljskega okraja. Razen delegatov, ki so zastopali 850 komunistov Bele krajine, sta se konference udeležila tudi član CK ZKS Vlado Krivic, ljudski poslanec Zveze ljudske skupščine Tone Fajfar, sekretar OK ZKS Novo mesto Franc Pirkovič, predstavniki JLA ter zastopniki delovnih kolektivov, ustanov in organizacij.

Na konferenci so izvolili li nov 15-članski okrajni komitej, 3-člansko revizijsko komisijo in 9 delegatov za III. kongres ZKS. CK ZKJ in CK ZKS so poslali pozdravni resoluciji.

Ce bi se hoteli v kratkem dokončati vseh problemov, ki jih je o delu Zveze komunistov v Beli krajini obdelal v svojem referatu okrajni sekretar Martin Zugelj in o katerih so obsežno in vsestransko razpravljali delegati, bi jih lahko strnili

Za sekretarja novega OK ZKS v Črnomlju je bil znova izvoljen Martin Zugelj

v naslednje glavne misli in zaključke:

Navzlic pomankljivostim in težavam raznih vrst so komunisti v črnomaljskem okraju dosegli v času po zadnji okrajni konferenci lepe uspehe in viden napredek tako v gospodarstvu, komunalnih delih, ljudskoprosvetnem izobraževalnem delu in na ostalih področjih javnega življenja.

Gospodarstvo Bele krajine je še vedno med zadnjimi v naši republiki, tako po svoji razvitanosti, nizkem narodnem dohodku in najskromnejšem številu podjetij, ki zaposlujejo danes nekaj nad 500 ljudi. Milijni so časi, ko je dobra polovica belokranjskega prebivalstva živela s pomočjo socialnih podpor, živilskih nakaznic itd. Preteklo leto so začeli v okraju z raznimi gradbenimi, komunalnimi in ostalimi javnimi deli za napredek šolstva, zdravstva, kmetijstva in prometa. S pomočjo gospodarsko bogatejših

TEČAJ PLZ V METLIKI

V Metliki so zaključili splošni tečaj PLZ, ki se je bil začel 8. januarja in ga je obiskovalo 35 tečajnikov.

Predavali so znani, poštovovalni predavatelji: sanileto dr. Ivanc, tehniko Swigelj, veterinarstvo Bezenšek, kemijo pa Tomc.

Rezervni oficirji za utrditev svoje organizacije

Združenje rezervnih oficirjev za novomeški okraj je imelo drugo redno letno skupščino v nedeljo, 4. aprila, na kateri so delegati razpravljali o delu odborov in izvolili nove okrajni odbor ter ostale organe organizacije.

Iz poročila predsednika okrajnega odbora združenja Janeza Potočarja je razvidno, da je organizacija v kratkem času obstoja dosegla lepe uspehe. Na osemstoletni okraj je 9 pododborov, organizacija pa zajema nad 98 odstotkov rezervnih oficirjev v okraju. Najboljši pododbor je v Trebnjem, kjer so članje glede rednega prihajanja na sestanke in predavanja tudi najbolj disciplinirani. Tudi pododbor v Strazi ima dobre člane. Najmanj so disciplinirani člani novomeškega pododborja, kar je treba grajati. Člani novomeške organi-

začeli bi morali biti vzgled ostalim, ne pa obratno. V vseh organizacijah so bila strokovna predavanja, vendar niso bila povsod redno vsak mesec zaradi različnih ovir.

V razpravi na poročilo so delegati zlasti poudarjali potrebo po večji strokovni in politični izobrazbi članov. Delegat pododborja Trebnje Arko je povedal, da udeležba na predavanjih pri njih ni problem, čeprav imajo posamezni člani do Trebnjega tudi do 20 km. Rezervni oficirji se zavedajo, da jim je potrebno strokovno izpopolnjevanje. V imenu vseh je izrazil željo, da bi uvedli poleg predavanj tudi praktične vaje na terenu. Radi bi videli od časa do časa dober vojaški film, radi bi se seznanili s sodobno vojaško opremo in pripomočki naše JLA. Predlog delegata Arkota o potrebi in

Vsebina IV. plenuma CK ZKJ nai bo zakon za komuniste

Pretekli teden je bil v Beogradu četrti plenum CK Zveze komunistov Jugoslavije. Referat o aktualnih organizacijskih vprašanjih je podal tov. Aleksander Ranković. V razpravi po referatu je sodelovalo več članov Centralnega komiteja. Tovariši Ranković je poročal med drugim o številnem stanju v vrstah ZKJ, o delu in problemih osnovnih organizacij v podjetjih, na vasi in v naseljih, o ideološki vzgojni delu ter o vlogi in delu komunistov v družbenih organizacijah. Osnovna stvar v ideološkem delu je razpravljanje o važnih vprašanjih družbenega življenja ter idejno in politično pojasnjevanje teh vprašanj.

Ljudska pravica - Borba in Slovenski poročevalac sta objavila pretekli teden večino obsežnega gradiva s IV. plenuma. Vsi komunisti se morajo s tem gradivom seznaniti. Naloga osnovnih organizacij Zveze komunistov je, da se čimprej seznanijo z vsebino referata in razprav na plenumu.

Ob zaključku plenuma je govoril tov. Tito, generalni sekretar Zveze komunistov Jugoslavije, ki je med drugim dejal:

»Vsi tisti, ki mislijo, da smo mi, komunisti, oproščeni vsake discipline in da lahko vsakdo dela, kar hoče, se motijo, in njim ni mesta v naši komunistični Zvezi. In prav po tem, tovariši, bi bilo treba najodločneje udariti zmeraj in povsod, kajti tistim komunalnim in ostalim javnim delom za napredek šolstva, zdravstva, kmetijstva in prometa. S pomočjo gospodarsko bogatejših

okrajev je Bela krajina zastavila prve korake, da se gospodarsko osamosvoji, razvije lastno industrijo in tako ustvari temelje za stalne dohodke. Letos bo republiška pomoč zaostalim predelom za Belo krajino izdatna. Odgovorna dolžnost komunistov in vseh ostalih prebivalcev v okraju bo, da bodo znali to gospodarsko pomoč uporabiti kar najbolje in tako, da bodo investicije v industri-

ji začele čimprej vračati vložen denar, s katerim bo lahko okraj nadalje razvijal proizvodnjo, gradil šole, skrbel za dvig zdravstva, za izgradnjo belokranjskega vodovoda, cest, komunalnih potreb posameznih trgov in vasi ter pod. Odnos do pasivnih krajev se z letošnjim družbenim načrtom bistveno spreminja. Socialistična skupnost bo nudila zaostalim krajem možnost, da se industrijsko razvijejo in tako omogočijo svojim prebivalcem višjo življenjsko raven. Razmisliti bo treba ob vsem tem, kaj naj Bela krajina sama iz lastnih virov doda k republiški pomoči.

Komunisti Bele krajine naj imajo pred seboj besede tovariša Nemanjca, ki v nedeljo na konferenci med razpravljanjem dejal, da »se je Belokranjec obnesel povsod po svetu, v ameriških rudnikih in gozdovih,

po vsod, kjer koli je bil, je delal dobro in napredno — le doma še ni pokazal vseh svojih sposobnosti in volje do napredka. V teh besedah je skrite precej življenjske resnice: bolj kakor doslej bodo v Beli krajini morali prav letos dokazati, da so vredni zaupanja in pomoči, ki jim jo nudi skupnost. Napetli bo treba vse sile, da ne gospodarska pomoč vsestransko pametno izkoriščena. Dolžnost komunistov bo, da vedno in povsod z osebnim vzgledom pokažejo, kako je treba delati v ljudski upravi, v podjetjih, v vrstah članov kmetijskih združenj, med članstvom množičnih organizacij, v družtvih, skratka povsod, kjer se odloča usoda in bodočnost Bele krajine. Komunisti se morajo učiti, da bodo sposobni vedno in povsod vzgajati in učiti množice.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Zdravstvena in socialna vprašanja na Kočevskem

Koncem meseca marca sta zborovala v Kočevju oba zbora okrajnega ljudskega odbora. Glavna vsebina razpravljanja se je tikala zdravstva in socialne politike na Kočevskem. Navzoč je bil tudi zvezni poslanec zbora proizvajalcev Avgust Jazbinšek.

Poročilo, kakor tudi razprave odbornikov, je pokazalo številne peneče naloge glede zdravstva in socialne politike, ki terjajo nujne rešitve. Vojna je pustila v teh krajih težke posledice tudi v tem oziru. Za zdravstvo je bilo po osvoboditvi na Kočevskem veliko storjenega, veliko dela pa še čaka. Kočevska potrebuje še pre-

cejšnje število medicinskih storitev, babic, zdravnikov in zobozdravnikov. Razširiti in izboljšati bo treba omrežje splošnih ambulant, zlasti v Farš in Loškem potoku. Najtežje vprašanje zdravstva je v Kolski dolini, kjer imajo do najbližjega zdravniškega centra 50 kilometrov. Pa tudi v Kočevju samem so težave. Ambulanta je malone slednji dan prenatrpana, saj imajo po sto in več pacientov. Zato je nujno čim prej doizdati novi trakt, v katerem bo, kot je načrt, tudi porodnišnica in reševalna postaja. Velike Lašče pa potrebujejo prostora za zobno ambulanto in otroško polikliniko.

Posebno skrb bo treba posvetiti higienskim napravam, ki so ponekod zelo slabe in ne ustrezajo svojemu namenu. Posebno vprašanje so vodovodi, po večini že zelo stari (v Kočevju nad 50 let) in so bili že večkrat leglo tifusa.

Kočevski okraj ima 1120 invalidskih upravicencev. Urad za socialno zavarovanje ima velike izdatke za socialno zavarovanje upokojencev. Samo v drugi polovici lanskega leta so izdali za 1053 upokojencev 41.276.000 din.

Še osvoboditvi je bilo, veliko storjenega za zmanjšanje umrljivosti otrok do 1 leta starosti. Prva leta je znašala umrljivost dojenčkov 10 procentov, danes pa le še 3,6 procentov, kar je vsekakor lep uspeh zdravstvenih služb. Dobro delujejo otroške poštovalnice, ki jih je v okraju 12, ustanovili jih bo pa treba še nekaj. V otroške kolonije bodo letos poslali okrog 150 zdmvja potrebnih otrok. Zdravniški pregledi otrok so sedaj stalni in po vseh solah.

Kočevje si mora nujno priskrbeti še eden ali dva rešilna avtomobila; zdaj imajo le enega. Da se ta ni v dobrem stanju. Kontrolo pri delu bo treba poostrižiti in tako zmanjšati obratne nezgode. Zaradi nezgod pri delu je bilo lani izglubljenih nad 9 tisoč delovnih dni, od tega samo v kočevskem rudniku 2340 dni. Skoda, pa

»... Boris, neprecenljive vrednosti je Tvoja neomajnost in podpora, ki si jo tedaj nudiš, da bi ohranil enotnost in monolitnost Partije in jo usposobil za težke čase, ki so se približevali in ki so grozili z uničenjem naših narodov. V dnevi, polnih negotovosti in groženj za našo domovino in naše narode, si se vrnil iz emigracije, da bi delil usodo skupno s svojimi tovariši in s svojim ljudstvom. Vedel si, da je Tvoje mesto med nami. Delal si neumorno skupaj z nami, skupaj z nami si doživljal veselje ustvarjanja enotnosti in monolitnosti naše Partije, ki ji je pripadla zgodovinska naloga, organizirati in voditi ljudsko vstajo proti okupatorju in izdajalcem naše domovine. Kot eden od prvih voditeljev te vstaje v Sloveniji si pri tem velikem ljudskorevolucionarnem poslu pokazal izredno velike uspehe in organizatorske sposobnosti in neomajnosti. Postal si eden najpomembnejših voditeljev ljudske vstaje in revolucionarne borbe za ustvaritev nove Jugoslavije. V tem velikem delu se je Tvoje ime vtisnilo v srca milijonov naših delovnih ljudi. O tem Ti priča socialistična Jugoslavija zaradi Tvoje tragične in prerane smrti. Ali je eno samo srce poštenega državljana naše države, ki ljubi našo veliko, s stoletno borbo izmučeno domovino, ki ga ne bi prevzela žalost in bridkost, ko je prenehala biti Tvoje divno srce, ki je neizmerno ljubilo svoje ljudstvo in svojo domovino? Odsel si od nas, toda Tvoj divni lik boreca in komunista bo ostal vsajen globoko v srcih naših ljudi...«

MARŠAL JOSIP BROZ - TITO ob grobu Borisa Kidriča.

Nevaren požar v Loki pri Zalogu

V nedeljo, 4. aprila zvečer je nenadoma nastal požar pri posestniku Jožetu Rajerju v Loki pri Zalogu, ki je v kratkem času zajel kozolec-dvojnik, pod katerim je imel Rajer vse kmetijsko orodje, ter kaščo.

Na kraj požara so prvi prihiteli novomeški gasilci z avtomobilom in dvema motorkama, kmalu za njimi pa še gasilci iz Prečne, Vavte vasi, Dol Toplic, Stopič, Smolenje vasi in celo iz Mirne peči. Združenemu nastopu gasilcev in vojakov se je posrečilo ogenj omejiti, čeprav je bila voda precej daleč. Ker je Rajerjeva domačija sredi vasi, je obstojala nevar-

nost, da se ogenj razširi. K sreči je bilo vreme mirno. Skoda po požaru je cenjena na tri milijone dinarjev. Sumijo, da je bil ogenj podtakljen. Skoda je utrpela tudi novomeška gasilska četa, ker se ji je vsled slabe poti pri hitri vožnji prevrnila motorka na priključni in se požkovala.

OZIMINA JE NA KOČEVSKEM DOBRO PREZIMILA

Ozimska žita so na Kočevskem zimo dobro prestala. Če bo vreme ugodno kakor je bilo doslej, lahko pričakujemo dobro letino.

V delavskem svetu Gozdnega gospodarstva je 27 novih članov

V soboto, 3. aprila, je bila v Novem mestu seja starega in novega delavskega sveta dolenjskega gozdnega gospodarstva, na kateri so pregledali in sprejeli zaključni račun za leto 1953 ter se pogovorili o nalogah posameznih gozdnih uprav. Ze prejšnjo nedeljo pa so na vseh GU izvolili nove člane v delavski svet podjetja; v njem je ostalo 13 dotedanjih članov, 27 pa je novih. Predsednik delavskega sveta je Avgust Gruđen, pomočnik upravitelja GU iz Straze. Izvoljen je tudi nov upravni odbor, v katerem je 9 članov.

SOLEA KREMA VSAKEM ČASU

BESEDA naših BRALCEV

Gruntar Selak bi rad dobil zemljo v najem

Uredništvu Dolenjskega lista!

Med takimi, ki jim je bila po osvoboditvi zaplenjena zemlja zaradi sodelovanja z okupatorjem in domačimi izdajalci, je bil tudi veliki kmet Selak iz Dobrave pri Skočjanu. Z odločbo sodišča mu je bilo zaplenjeno okrog 2 hektarjeve zemlje, ostalo pa mu je še vedno nad 10 hektarjev obdelovalne zemlje. Kot večina takih je tudi Selak vsa leta po vojni užival zaplenjeno zemljo brez odškodnine vse do lani. Sedaj je za to zemljo končno zvedel občinski ljudski odbor in sklenil, da jo da v najem najbolj potrebnim vaščanom.

Selak je bil seveda tiho, dokler je to zemljo lahko užival kot bi bila njegova. Sedaj, ko

je treba zemljo prepustiti pravemu lastniku, to je skupnosti, pa je začel postopek za obnovo procesa, češ da ni kriv tega, zaradi česar mu je bila zemlja zaplenjena. Predlog za obnovo procesa je podpisala tudi vaška organizacija SZDL, potrdil pa naj bi še občinski odbor SZDL, vendar je ta podpis odrekel. Selak je med tem prišel na občino in prošil, da se mu ta zemlja dodeli v najem. To, da leži na občini nad 50 prošelj za dodelitev zemlje, katere so vložili taki, ki nimajo zemlje niti za lastno preživljanje, in pa takl napredni živinorejci in pridelovalci, ki nimajo dovolj lastne zemlje, to Selaka prav nič ne moti.

Selak ima brez zaplenjene zemlje še vedno dobrih 10 hek-

tarjev in bi, v kolikor bi mu bila ta zemlja vrnjena, prišel pod zakon o zemljiškem maksimumu, torej je v nobenem primeru ne bi mogel obdržati. Da Selak to dobro ve in da je tudi dober računar, kaže njegova izjava, da bi mu bilo ljubše, če bi prišla ta zemlja v agrarni sklad, kot da je zaplenjena, ker bi v tem primeru pač dobil odškodnino.

Takih primerov kot je Selakov je v novomeškem okraju še precej. Bilo bi prav, da bi čimprej rešili vprašanje take zemlje in njenega uživanja. Odločbe ljudskega sodišča, izdane na podlagi veljavnih zakonov, je treba izvesti do kraja in ne se ustaviti pred zadnjim korakom.

K. R.

nov vir dohodkov, ki so Beli krajini tako zelo potrebni. Naj bi se zanimali za gojitev lesnikov vsi listi, ki jim je napredok Bele krajine pri srcu, predvsem šole bi lahko v tem oziru marsikaj storile. Eno je pa za treba preprečiti, namreč prezgodnje obiranje na pol zrelah ali nezrelah lesnikov, kar daje namesto polnih luščin sladkega plodu — prazne luščine in razočaranje.

Bo poslej delo mladinskih organizacij v Novem mestu plodnejše?

Delo mladinske organizacije v Novem mestu je v zadnjem času skoraj povsem zamrlo. Izjema so edino posamezne terenske organizacije, najaktivnejša je v Irči vasi. Med najslabšimi pa so v II. in III. terenu ter v Bralinju. Do aprila lani je delo še nekam šlo, ko pa je iz mestnega komiteja LMS izpadlo nekaj članov, ostali pa so v delu popustili, je prišlo delo pešati in s tem tudi celotna organiza-

cija. Ze na okrajni mladinski konferenci je bilo poudarjeno, da je mladinska organizacija v Novem mestu najslabša v okraju in to predvsem po krivdi vodstva mestnega komiteja mladine. K temu pa lahko še dodamo, da je tudi okrajni komitej LMS to stanje v novomeški mladinski organizaciji samo ugotavljal, ni pa tudi ukrepal, da se stanje organizacije popravi.

O stanju v mladinski organizaciji Novega mesta je bilo govora tudi na drugih konferencah, dokler ni bila 16. marca sklicana mladinska konferenca, ki naj napravi konec mrtvili v mladinski organizaciji in jo dvigne na isto višino, ki jo lahko ima v mestu, kjer živi okrog 1.600 mladincev in mladink, v organizaciji pa jih je vključenih komaj 373, poleg približno 700 mladincev in mladink v šolah. Potek in zaključki mestne konference LMS vzbujajo upanje, da bo ta konferenca važna prelomnica v delu novomeške mladinske organizacije in da bodo dosedanje napake in slabosti kmalu odpravljene.

Na konferenci so predvsem kritično ocenili današnje stanje organizacije, skritizirali dosedanje vodstvo in posamezne mlade komuniste, ki so delo v organizaciji podcenjevali in zanemarjali, ugotovili so tudi druge vzroke ter sprejeli zaključke za bodoče delo.

Ena temeljnih težav za uspešnejše delo mladinske organizacije v Novem mestu je pomanjkanje prostora, kjer bi se mladina lahko zbirala. To ugotovljamo že nekaj let, vendar vse kaže, da se dosedaj merodajni niso dovolj odločno zavzeli, da bi zadevo uredili. Mladina vedno bolj zahaja v gostine in kaverno, kar nikakor ni v prid njenemu ideološkemu in fizičnemu razvoju. V mestu je precej vajejnskih mladine. Ta je najbolj prepuščena ulici, ker se mladinska organizacija ni brigala za njo, pa tudi druge organizacije ne. Na konferenci so ugotovili, da gostinski obrat ne upošteva odtoka ljudskega odpora mestne občine, po katerem je prepovedano strčiti mladini izpod 18 let z alkoholnimi pijačami. Mnenja smo, da je treba proti kršilecem tega odloka podvesti ostre ukrepe.

Zaključki te samokritične in izredno živahne konference so naslednji: sekretariat mladinskih aktivov bodo takoj napravili seznam članstva, pobrali članarino in razdelili legitimacije. Obenem se bodo zavzeli za razširitev organizacije, oziroma za vključitev mladine, ki stoji ob strani. S pomočjo ostalih političnih organizacij bodo vodstva mladinskih aktivov še naprej skušala dobiti prostore za svoje aktivne. Da ne bodo šli važni in zgodovinski dogodki mimo mladine, bodo takoj organizirali predavanja in študij vseh važnejših dogodkov. Posebno pažnjo bodo v bodoče posvečili vajejnski mladini ter ji ob pomoči ostalih organizacij skušali pomagati v vsakem oziru. Ideološko izobraževanje in dviganje socialistične zavesti je v ospredju vseh zaključkov konference. Vsi aktivni bodo skrbeli, da se bo čimveč mladine vključilo v razna društva in organizacije, zlasti v športna, telovadna in pevška. Spomladi bodo organizacije začele s poučnimi razvedrilnimi izletmi mladine v naravo in razne zgodovinske kraje.

Prepričani smo, da pomenijo zaključki mestne konference LMS v Novem mestu res začetek uspešnejšega dela in razvoja mladinske organizacije in da se bo ta v bližnji bodočnosti dvignila med najboljše organizacije v okraju, za kar ima prve vse pogoje. Da pa bo novomeška mladinska organizacija dobila v političnem in družbenem življenju Novega mesta tisto mesto, ki ji pripada ter postala šola socialistične zavesti mladine, so odgovorni ne samo mladinski aktiv, pač pa člani vseh množičnih organizacij, zlasti pa člani ZKS.

BORBA ZA ZAKONITOST

Resna pomanjkljivost v političnem delu Zveze komunistov v Črnomlju okraju je, da organizacije in člani ne tolmarijo ljudstvu socialističnega bistva naših zakonov in uredb. Ker tega ne delajo komunisti in organizacije SZDL, razlagajo marsikje zakone in urede politični spekulanti in nasprotniki, seveda v svojo korist. Tako je n. pr. z zakonom o gozdovih, z uredbo o plačevanju davkov itd. Pojavljajo se glasovi, da je treba zakon o zaščiti gozdov omiliti; na drugi strani pa leži v banki 10 milijon. din za pogozdovanje v Beli krajini. Na Belčjem vrhu, Rosalnicah, Bušnjah vasi in dr. so prav posamezni komunisti tisti, ki nastopajo proti vsem ukrepom oblasti, namesto da bi bili tolmari in zagovorniki naših socialističnih uredb in zakonov. Organizacije ZK v okraju so zadnja leta krepko počistile s partiznati »komunisti«, ki so prišli v Zvezo komunistov s svojimi računici. Pijanec, pretepačev, črnoborzijskec, tatov in podobnih ljudi Zveza komunistov ne potrebuje v svojih vrstah. Dolžnost vseh komunistov mora biti, da se posvobodijo za izvajanje zakonitosti.

Na konferenci so med drugim obširno razpravljali o delu komunistov na vasi; le-tu je v delu splošnih kmet. zadrug ogromno nalog, kjer morajo komunisti pomagati v borbi za napredok in dvig krajevnega gospodarstva, povečanje kmečke proizvodnje in podobno.

Član CK ZKS Vlado Krivic je v razpravljanju med drugim govoril o delu komunistov v vrstah SZDL in o vprašanjih naše politike ter odnosih do Zapada in Vzhoda. Konferenca je navdušeno pozdravila njegova izvajanja o nepravilnih odnosih in težnjah komunistov z rudnika Kanjarica.

S sklepi za bodoče delo je bilo plodno delo konference zaključeno. Komunisti Bele krajine so si postavili naloge in cilje, ki jih bodo uresničili za lepšo bodočnost okraja, ki zasluži zaradi svoje slavne preteklosti vsu pomoč naše javnosti, ki pa ne radekrat prav letos dokazati, da bo tudi letos sam vložil vse svoje sile za čimprejšnji dvig življenjske ravni svojih predvalcev. Kakor doslej, bodo komunisti v črnomljskem okraju tudi vnaprej v prvih vrstah te borbe.

Pomladni dopis iz Žužemberka

Pomlad tudi v Žužemberku izpreminja naravo, da se oblači v zelenje in cvetje. Črni dren je zarumenel, rebri so zelene in vijoliče dišijo. Veje marelic so posute z belim cvetjem, orač je zaoral globoke brazde. Skratka, pomlad je prišla v naš kot, zaživela je narava in delo na polju.

Pogorela je zidanka na Lisicu, ko so po pobojnih nepremišljeno požigali suho tra-

»Na pomoč Pomagajte, krompir nas bo zadušil!!« (V jeseni marsikje krompirja sploh ni bilo, danes pa ga nekatere zadruge ponujajo celo kmetom...)

Reklama je eno, resnica drugo

Večkrat sem slišal v radio oddajah reklamo o solidni postrežbi, dobri pijači in drugih ugodnostih v hotelu Ortnik pri Ribnici. Pa sem se prepričal, da to ne velja.

Prejšnji teden me je pot skupno z dvema tovariserma zanesla v ta hotel. Po nekaj minutnem čakanju je prišla nekak tovariserka, verjetno kuharica. Na naše vprašanje, če imajo dobro vino, je odgovorila, da bo poklicala natakario. Čez čas se je rez pokazala drobna črnolaska, za katero ni bil mogel trditi, da je preveč zgovorna. Na naše vprašanje, kakšno imajo vino, je le kratko odgovorila: »Stajersko in Istrsko.« Odločili smo se za pol litra štajerske. Z velikim

začudenjem smo ugotovili, da vino nima ne duha ne barve štajerske, da o okusu niti ne govorim. No, to je tista reklama o dobrem vinu, sem si mislil.

Steklenica, v kateri nam je prinesla vino, je bila tako umazana, da ne bi bilo odveč, če bi se od časa do časa oglašila v hotelu sanitarna inspekcija in jim povedala kaj o higieni. Po vsem tem, kar smo doživeli in videli, se nismo čudili privatnim in zakupnim gostinstarjem, ki so trdili, da sanitarna inspekcija vidi samo njih, v hotel pa ne pogleda.

Gornje sem napisal v želji, da bi bila postrežba in prijaznost v tem hotelu boljša in da bi odpravili take pomanjkljivosti.

vošti prav sedaj pred glavno sezono, o čemer naj razmišlja tudi uprava hotela. Aks.

Takega inkasanta si ne želijo

Na območju Starega trga ob Kolpi in okolice napljuje porabo električnega toka Anton Kozina iz Kočevja. Ta inkasant je zelo nevljuden in samovoljno izključuje ljudi in tok pri posameznih gospodinjstvih. Brez pozdrava pridrvi v hišo in prva beseda mu je: »Pri nas luč podnevi ne gori.« ali podobno. Ljudje so nevoljni nad njegovim obnašanjem, ker jih po nepotrebnem spravlja v slabo voljo. Dobro se zavedamo svojih obveznosti za porabljeni tok, mislimo pa, da se dajo vsi nesporazumi rešiti na vljuden način in brez surovosti. —šek

Sadite lešnike!

Dolenjske je s svojo ugodno klimo primerna za saditev raznega drevoja, ki ne uspeva povsod. Med to dreveje spada tudi leska, ki nam daje lešnike. Leske je pri nas po vseh hostah dovolj, vendar bi lahko sadili boljše vrste, ki dajejo debelejšje plodove in se tudi dobro prodajo. Povsod se najde dovolj prostora, kjer bi deloplodna leska gotovo uspevala; predvsem veja to za Belo krajino, ki že sedaj daje lepe lešnike, toda s primerno gojitvijo in boljimi vrstami lešnikov bi prav gotovo dobili

DOLENJCI MORAMO BOLJ POSKRBE TI ZA KOKOŠEREJO!

Kokošereja je zelo koristna in donosna panoga našega gospodarstva. Kurje meso je močno čislano, jajca so vsakdanja potreba v gospodinjstvu, kerje nam služi za blazine, perje odpadki so pa izvrstno gnojilo.

Statistika pove, da je kokošereja že v stari Jugoslaviji prinašala lepe dohodke, saj so bila jajca na tretjem mestu jugoslovanskega izvoza, le les

in koruza sta dajala večje dohodke. Izvoz jajc je prinesel na leto 512 milijonov dinarjev ali 7,8% celotnega izvoza, živa kuretnina pa 113 milijonov ali 1,7%. Skupna vrednost jajc in kokoši je znašala 625 milijonov dinarjev ali 9,2% vsega tedanjega jugoslovanskega izvoza.

Ker ima perutinarstvo tako velik gospodarski pomen, ga ne smemo podcenjevati. Kokošerejo moramo posvetiti vso skrb, da bo gospodarski odnos čim večji. Naše dolenjske gospodinjke velikokrat premalo upoštevajo primerno kokošje pasme, kar je velika napaka. Odločiti bi se morale za enotno, našim krajem in prilikam najbolj ustrezno pasmo kokoši. Tako kokoš je za nas štajerska. Piščanci štajerske so precej odporni in jim ne škodi vsaka rosa. Po treh tednih so že porasli in ne potrebujejo več posebne nege. Jarkče začno nositi zgodaj, včasih že s šestim mesecem. Najboljše so tiste, ki se izvalijo aprila; nesti začno novembra in neso malone vso zimo. Jarkče, ki začno nesti že septembra ali oktobra, pozneje navadno prenehajo.

Kokoši štajerske so skromne, ne čakajo, da jim gospodinja nasuje zrna, temveč se parvejo od jutra do večera. Štajerska rada valj in znese na leto po 120 in več jajc. Naše gospodinjce naj bi upoštevale prednosti štajerske in splošno uvedle to pasmo. Seveda bi morale to storiti vse gospodinjke ene vasi, sicer bi se čisto-krvna štajerska kmalu pomešala z drugo, manj vredno pasmo.

Seja LO MO Kočevje

Zadnja seja LO MO Kočevje (31. marca) je bila po svoji vsebini zelo pomembna. Najprej so zaprisegli dva nova odbornika, nato pa prešli na obravnavanje tekočih zadev. Sprejeli so sklep o prodaji hiš, last ljudskega premoženja, na področju bivšega KLO Stara cerkev, nadalje sklep o ureditvi vaških potov in vodnjakov. Odborniki so živahno razpravljali o kategorizaciji stanovanj v mestu in okolici in sprejeli sklepe o razrstitvi kategorij.

Na seji je bilo poročano, da so bile na zadnjem zasedanju Ljudske skupščine LRS odobrene investicije za dokončano ureditev velike delavnice za lesno predelovalno industrijo LIP Kočevje (80 milj. din), nadalje za gradnjo kemične tovarne, jezu na Rinži in vodovoda v Stari cerkvi.

Sprejeli so sklep, da morajo biti do 20. aprila zbori volivcev zaključeni. Na teh zborih bodo odborniki poročali o dosedanjem delu MLO.

TRIKRAT VEČ SUPERFOSFATA

V tovarni »Zorkas« v Sabcu je začel obratovati nov obrat za proizvodnjo superfosfata. Novi obrat, ki dela sedaj samo z enim milnom, bo dal letno 40 tisoč ton umetnih gnojil. Ko pa bodo motorni še dva mlina, se bo proizvodnja superfosfata dvignila na 120.000 ton letno. To bo doseženo že v prvi polovici prihodnjega leta. S to količino lahko pognojijo 400.000 hektarjev zemlje.

Tovarna suhomesnih izdelkov »Gavrilovič« v Petrinji gradi moderno hladilnico, v kateri bo lahko shranila do 100.000 kilogramov mesa.

Lani so v Zagrebu porabili 13.655 vagonov živil in sicer 4500 vagonov kruha, 1334 vagonov krompirja, 931 vagonov mesa in mesnih izdelkov, 3148 vagonov povrtnine in 1277 vagonov sadja. Poleg tega so pospravila Zagrebčani lani še 288 vagonov masti in 6.866.000 jajc.

Te ključavnice pa vlomilci v KZ Suhor ne bodo zlomili

Skupna kazen: 7 let in 11 mesecev strogega zopora,

Vlomilci v trgovino KZ Suhor pri Metliki, 30-letni kmet Anton Govednik iz Brezovice (LRH), njegov sovošen 29-letni Jurij Cer, samski iz Brezovice in 24-letni Zvonko Boldin iz Jurjevskega broda pri Metliki so končno naleteli na ključavnice, katere ne bodo zlomili.

Tatnisko trojico je senat novomeškega okrožnega sodišča 1. aprila 1954 za drzni vlom v KZ Suhor letos 18. februarja, za polkusa vloma v trgovino KZ Oštrc, Govednika pa še posebej za vlom v KZ Suhor lani 18. februarja obsodil: Antona Govednika na 5 let strogega zopora in povrnitev 267.745 din DOZ za škodo pri prvem vladu na Suhorju; Jurija Carja na 1 leto in 9 mesecev strogega zopora, ter Zvonka Boldina na

1 leto in 2 meseca strogega zopora. Skupno morajo plačati zadrugi 368.535 din povzročene škode.

Ze drugi drzni vlom v KZ Suhor je močno razburil prebivalce v okolici in ljudje so začeli sumiti v poštenost uslužbenec, češ, da sami napravljajo vlome. Kriminalni organi so se vrgli z vso silo na raziskovanje in prave krivice kmalu izsledili ter izročili sodišču, za kar zaslužijo vse priznanje.

Vsi trije storilci so bili že prej kaznovani, Govednik zaradi tatvine na 14 mesecev zopora, Car zaradi nedovoljene trgovine na 7 mesecev zopora in Boldin zaradi neplačevanja preživnine na 4 mesece zopora. Na prestajanje kazni sta sodelovala Govednik in Cer spoznala, da pravzaprav spadata

povrnitev 636.280 din škode

skupaj. Na predlog Govednika, ki je imel že izkušnje, so začeli razpravljati, da bi vlomili v kakšno kmetijsko zadrugo. Za to idejo je Govednik pridobil še Boldina. Po načrtu so nato najprej polkusašal 16. februarja vlomiti v KZ Oštrc, pa je bila ključavnica premočena in ni popustila. Zato so se odločili za vlom v KZ Suhor. Car je kot običajno stal na straži, Govednik in Boldin pa sta odtrgala s silo ključavnico na izloženem oknu, privzdignili la roletu, razbila šipo ter skozi odprtino zmetala na cesto blagajno v skupni vrednosti 415.687 din. To so potem zneali v neko zidnico, nestrpalj kovoče in nahrbtnike ter se podal na trgovino v Zagreb in Karlovac. Pri tem postu so bili tudi zasadeni.

Nekaj novic iz Straže

Občina Straža je po dolgem času končno le dobila kinoprojektor. Projektor je dohellen iz pomoči ter ga je prevzela KZ Straža. Čeprav je samo za filme na ozki trak, je prav dober. Dosedaj so predvajali že štiri filme; prvi je bil slovenski film »Na svoji zemlja, katerega si je občinstvo lahko ogledalo brezplačno. Da je bil kino v Straži resno potreben, je dokaz polnoštevilna udeležba pri vsakem filmu. S to oovo pridelativno so Stražani zelo zadovoljni in obenem hvalečni tistim, ki so se za kino najbolj prizadevali!

Dela na vodovodu prav lepo napredujejo. Vodovod gradi okrajno gradbeno podjetje »Krkas« iz Novega mesta. Vse kaže, da bo občina Straža še letos dobila tako potrebno pitno vodo.

Obvestilo članom Prešernove družbe v Novem mestu

Člane-naročnike Prešernove družbe v Novem mestu in okolici in člane Planinskega društva obveščamo, da je poverjenik Prešernove družbe tov. Ivan Kobac na zdraviljenju v novomeški bolnišnici. Članarino Prešernove družbe bo zato pobiral v maju, prav tako pa članarino za PD. Kdor želi poravnati naročnino za Planinsko društvo tako, pa stori to lahko v poslovalnici Putnika na Glavnem trgu.

SOLEA EMULGIT za SONČENJE ULTRA OLJE za višinsko sonce

Takih in podobnih predavanj si Potočani še želimo.

V nedeljo, 28. marca, je bil zaključena tečaj za ročna dela in ostale predmete. Udeležba na tečaju je bila zelo dobra; 43 žene in deklet je 3 mesece in pol redno obiskovalo tečaj. Finančno je

tečaj podprl svet za kulturo in prosveto pri OLO Kočevje, organizacijsko je pa pomagala okrajna zadruga zveza.

Pri tečaju so sodelovali vsi domači učitelji in učiteljice, predavali so tudi kmetijski strokovnjaki iz Kočevja, domačinka dr. Stanislava Rus in dr. Slava Lumaček sta pa predavali o nalezljivih boleznih, higieni žena ter o zdravi prehrani otrok in odraslih.

Tedajnice so za zaključek priredile lepo razstavo ročnih del, ki si jo je ogledalo nad 400 ljudi.

Vsem, ki so kakor koli pripomogli k uspehu tečaja, se tečajnice najlepše zahvaljujejo.

B. C.

Ali izpolnjuje dolejnjsko gostinstvo vse svoje naloge?

Iz poročil na drugi letni skupščini Gostinske zbornice za novomeški okraj in iz razmer na terenu vemo, da je dolejnjsko gostinstvo v zadnjih letih doseglo vidne uspehe. Izboljšana in kulturnejša postrežba v gostiščih, njihov tehnični dvig, skrb za vzgojo kadrov, lanska uspešna kulturna razstava v Novem mestu, povečan turizem in številno zadovoljnih domačinov in tujcev v naših zdraviliščih, vse to in še morda kaj več nam pove, da je skrb Gostinske zbornice rodila dobre plodove. Za izboljšavo gostinstva v okraju je bilo n. pr. lani vloženih v državni sektorju 9 in pol milijona din za adaptacije, novo opremo in inventar, približno milijona din pa so vložili v svoje obrate zasebni gostilničarji.

Zal se vsi člani zbornice niso zavedali svojih dolžnosti do svoje organizacije. V njej niso videli strokovne in družbene organizacije — saj ji dolgujejo predvsem zasebni gostilničarji znatne vsee neplačane članarine, neodnane prispevka za vzgojo kadrov itd. In vendar napredka ne bi bilo, če si zbornica ne bi prizadevala odstranjevati slabosti v delu naših gostišč in če se ne bi borila za dvig gostinstva in turizma na Dolenjskem. Danes je v novomeškem okraju 106 gostinskih podjetij s 116 obrati: 4 hoteli, 2 kavarni, 6 restavracij, 92 gostiln, 3 bifeji, 3 menze, 3 planske postojanke in tri slaščičarne. Gostišče je na splošno dovolj, premajhna je in njihova zmogljivost. V 156 tujskih sobah je komaj 333 postelj, vse kuhinje v okraju pa zmoroje komaj 5680 obrokov. Ni čudno, da v sezoni tujci v Novem mestu nimatej kje prenočevati, delovni človek ne n. pr. danes v Novem mestu le težko dobi hrano kot abonent. Razen tega so v Novem mestu v teh nekdanjih gostiščih še vedno uradni prostori oz. stanovanja, kar gostinstvu in turizmu v osrčju Dolenjske prav gotovo ni v korist. Lani je 10.253 domačih gostov imelo v okraju 37.169 nočitev, 479 tujcev pa 966 nočitev. Obojih bi bilo več, če bi jim naša hotela in gostišča lahko nudila več prenočišč.

Lani si je ogledalo Dolenjsko na pobudo Gostinske zbornice in s posredovanjem Putnika nad 40 inozemskih turističnih delegatov, ki so bili navdušeni nad naravnimi lepotami naših krajev. Vendar — samo lepote prirode in privlačnost krajev za turizem niso dovolj. Domačin in tujec želita sodobne postrežbe, predvsem pa sodobne prenočišča. Teh stvari pa je na Dolenjskem le še premalo. Od Sentjernele do Vel. Gabra bi marsikje tudi ob glavni cesti še

gostinstvo še ne dosega svojega namena. Vprašanje spoštenega malnarja in birtarja so načeli gostilničarji na svoji skupščini samk. Zasebnik iz Velike Loke je izjavil, vda človek preveč pošten ne sme biti; nekaj sto litrov prodanega, a neprijavljene vina ni tako hud prestopek... Ni čudno, da nekateri gostilničarji nimajo potrebnega ugleda ne med stanovskimi tovariši ne med ljudstvom, kaj šele pri upravi za dohodke, ki ugotavlja n. pr., da prodajajo nekatere gostilne do 150 procentov več vina, kakor ga pa prijavijo!

Občni zbor Okrožne zveze Partizan v Novem mestu

(Nadaljevanje iz 13. številke)

La podrobne analize posameznih družtev povzemo je najvažnejše: Najbolj ugodne pogoje za uspešno delo ima Partizan NOVO MESTO. Ima sicer razmeroma številno in strokovno sposobno vodniški kader, oddelek pa so številni slabi ali na polni črni. Odkleka mladincem in mladim zakonatim predvsem izloka mladino, vaješka mladina pa, ki je v Novem mestu precej, v zelo pičlem številu prihaja k vadbi. Potreba po mobilizaciji izvenlokalne mladine pri prostih najpomembnejša mladinska in sindikalna organizacija. Obstojeci oddelek so redno vadijo, vendar se je pokazalo, da je teološka proklamirana. Društvo se ne moreda sicer pri osamovljenosti ter ni postaviti lastne teološke. Razen redne vadbe goji društvo je nogomet, atletiko, plavanje, odbojko, namizni tenis in smučanje. V nekaj primerih je društvo doseglo lepše uspehe. Uvedel je tudi radijske ure, ki so se pokazale za zelo koristne. Velika ovira za uspešno delo so težki materialni pogoji, s katerimi se mora društvo stalno boriti.

Partizan v VAVTI VASI mora zaradi pomankanje kurjave v zimskem času in posledicno zaradi težav s delo počivati pretekli teden. Društvo potrebuje vodniški kader in letno teološko.

V DOL TOPLIČAH vadijo vsi oddečki razen članov in članice. Težave imajo z domom, vendar je upati, da se bo kmalu doseglo rešitev, tudi uredilo. Vodniški kader je dober in prizadeven.

Partizan v MIRNI PEČI lahko ima redno vadbo in odbojko samo ob nedeljskem prostoru. Prostora bo dobil le za dograditvo Zadrni nega doma, ki je na vidiku.

Nekot zelo aktiven Partizan v TREBNJEM je preteklo leto preživljal precejšnjo krizo po krivdi svoje uprave, ki ni znala pritegniti k delu. Nekotiki kader za posamezne oddečke. Nekotiki aktivisti in bilo opaziti podobi pri odbojkarjih in vadih ter pozimi pri smučarjih, vendar ni bilo človeka, ki bi to aktivno malo izkoristil za redno delo po odbojki.

Redno vadbo pri vseh oddekih na MIRNI je prekinil mrz in nerazumevanje odnosa izloka upravljavce, ki je izjavila, da za Partizana ne bodo kralji in je dopuščala, da se je izloka teološka vršla po razredih. Čeprav so imeli na razpoloženje in teološko vodniški kader je premalo. Društvo goji tudi namizni tenis, odbojko in smučanje.

Zelo marljivo je društvo v MO. KRONOGU. Vadijo vsi oddečki, čeprav imajo težave z vodniki, katerih primankanje predvsem za moške oddečke. Poleg redne vadbe se člani počajo tudi z odbojko, namiznim tenišom in smučanjem.

V OTOČCU OB KRKI bi zaradi neposredne bližine Novega mesta lahko boljše pogoje za vodniški kader. Društvo se nima vzpostavljati vse oddečke. Počezalo je zanimanje za odbojko, plavanje in smučanje. Razvija je tudi kulturna dejavnost.

Partizan v SMARJETI nima niti letnih niti zimskih prostora. To se deloma krivda družbene uprave, ki bi si morala znati priboriti vsaj primerno prostor za letno teološko. Značilno je, da to društvo ni izvedlo obnove zbora, niti ni na občni zbor Okrožne zveze poslalo svojega delegata, ki bi poročal o društvenem delu in pojasnil oz. opravičil njegovo nedolost.

Precej razgibanosti je pokazal Partizan v SENTJERNEJU. Redno vadijo pionirski in mladinski oddečki,

razen tega se bavijo tudi s smučanjem in smučarskimi skoki. Sami so si zgradili smučarsko skakalnico in si celo sami izdelali skakalne smuči. Zanimanje vlada tudi za odbojko.

Po svoji dejavnosti ima Partizan ČRNOMELJ bolj karakterističnega društva, kar potrjuje način njegovega dela, ki ni v skladu s programom telesno-zdravstvene organizacije Partizan. Čeprav dosega gotove uspehe v športnih panogah na raznih tekmovanjih, ni utegnilo izvesti svojega društvenega nastopa in akademije, ki se ni udeležilo drugih nastopov. Lansko leto je organiziral v MEJLIKI usposobil lastno teološko. Sedaj vadijo vsi oddečki, pritegniti pa bo potrebno še nekaj vodnikov.

Tudi Partizan v SEMICU si je priboril urejeno in opremljeno teološko ter letno teološko. Redna vadba se vsi pri vseh oddekih, razen tega pa tudi odbojka, atletika in smučanje. Poglaviti problem društva je dober vodniški kader, vendar velja društvo po svoji dejavnosti in uspehih med belokranjskimi društvi za boljše in po številu članstva za najmočnejše.

Uz vsa tega sledi, da sobeno društvo nima rednih članskih oddečkov. Formiranje članskih oddečkov je dolžnost društvenih uprav, ki naj same prve dajo dober vzgled. Mnogo bi lahko v tem oziru pomagala osebna propaganda in prepričevanje.

Na okrožnem zletu v Novem mestu je sodelovalo 290 nastopajočih, na okrožnem prvenstvu v odbojki je tekmovalo 12 ekip, okrožnega prvenstva v plavanju so se udeležila 4 društva, na okrožnem prvenstvu alpskih disciplin je tekmovalo 6 društev, v samostojnih smučarskih skokih so se pomerili tekmovalci 4 društev. Primerno je bilo obiskano tudi dolejnjsko društvo v namiznem tenisu v Novem mestu in okrožno prvenstvo v Črnomlju. Na jubilejnim nastopu v Ljubljani je sodelovalo iz naše Okrožne zveze 134 nastopajočih, od katerih jih je največ poslala Partizan Semič. V različnih uspehi so tekmovali naši teološci v vseh na orodju. Med uspehe je šteti tudi 4. mesto moške odbojkarjske ekipe novomeške Partizana v zvezi in hrvaško-slovenski ligi ter prvo mesto ekipe članice tega društva v republiški ligi, ki jih v tem uspehu je tudi tekmovala v zvezi ligi. Največji uspeh so dosegle mladinke: prvo mesto na republiškem odbojkarjskem prvenstvu in prvo mesto na državnem prvenstvu.

Od tečajev je omeniti vadijski tečaj za društvene vodnike in sektorske enodnevnice tečaj ter smučarski tečaj za vodnike v društvih. Na republiškem vadijskem tečaju v Mozirju sta bila poslana 2 tečajnika in 2 tečajnice, tečaj za orodno tečajevdo in mladinske in mladince na republiški tečaj za ritmiko pa 2 vodnici. Na tečaj vodnikov za smučanje v Kranjski gori smo poslali 1 vodnika, ki se je dobro izkazal pri vodstvu domačega okrožnega smučarskega tečaja. Prav ta se je udeležil tudi nadaljevalnega smučarskega tečaja na Komni.

Društva so imela 5 samostojne javne nastope, 3 samostojne akademije in večje število tekmovanj, med tem največ odbojkarjskih (35), smučarskih (20), namiznoteniskih (20) itd. Poleg tega so društva sodelovala pri proslavah državnih in občinskih praznikov s teološkimi točkami, prav tako so se velikim številu udeležila Tinec štafete, tečajev in izletov.

Izletno poročilo o finančnem stanju slovanj in gospodarskem stanju je podal še blaginjski, nato pa se je po vseh poročilih razvila živahna in plodna diskusija. Tako je zastopnik Partizana Trebnje tov. Bukovec ugotovljal, da kljub temu, da nimajo lastnega doma, imajo dosti ostalih materialnih pogojev za delo društva, ki ga je treba organizacijsko urediti. Omenil je tudi škodljiv pojav visokih cen za slabo kvaliteto izdelkov tovarne športnega orodja in tekočih stlačil.

Tov. Vostovšek je običnemu zboru izročil pozdrave Republiške zveze in želel čim več uspehov. Nato je podal nekaj tehničnih misli o delu Partizana na splošno. Poudaril je, da je namen Partizana splošna teološka vzgoja. Za Partizan mora biti značilna množična in vsestranska dejavnost. V njem ne sme biti nekonstruktivna, ne rekordarstva, ne profesionalizma. Vada v Partizanu ima svojo posebno nalogo, da s svojo vsestransostjo pozivi in kropi tudi iste teološke dele, ki se pri rednem delu v poklicu ne urejajo. Zato je delo naših vodnikov, ki v posameznih društvih živijo na tisoče in tisoče prostovoljnih ur za zdravje naše mladine, težko in odgovorno delo. Priporočil tudi pazljivo Partizanu dajati sredstva.

Glede letošnjih investicij je tovarnik Vrstovšek izjavil, da je pooblaščen sporočiti sklop izvršnega sveta, po katerem je treba prvo in največjo pomoč nuditi Primorski in Dolenjski. Priporočil tudi pazljivo, kako se ta sredstva trošijo, zato naj se zahteve in trošenje vsaj preko Okrožnih in Okrajnih zvez.

Letošnji republiški zlet v Ljubljani ima namen pokazati, kaj pomeni Partizan kot telesnozdravstveno družbeno-politična organizacija. Res je, da bo zleten zaniman, da bodo posebni pogoji pri nabavi krovov, vendar je društvom priporočati, da namen največje štednje in pa uvedbo zletnega fonda.

Straži pri Novem mestu se zelo hitro razvija v industrijski bazen, ker ima za to zaradi svoje naravne lege vse pogoje. Zato stoji Partizan vava vsa — Straža pred težko in odgovorno nalogo, kako pokorbeti še sedaj za primerne prostore. Na pomoč krajevnih podjetij in občine ni računati, ker imajo preveč svojih potreb, zato je apeliral tov. Plantan na občni zbor in na zastopnika Republiške zveze za vsestransko pomoč.

Rečeno je bilo tudi vprašanje Črnomlja. Iz diskusije se je dalo zaključiti, da je ustanovitev Okrajne zveze Partizan v Črnomlju že gotova stvar, ker je iniciativni odbor že na delu. Zastopnik Črnomlja sovaril Lah je poročal, da se bo z zadostnim vodniškim kadrom vzpostavilo tudi v Črnomlju to, kar je do sedaj manjkalo, namreč splošna vada. Debatna Črnomlju je bila s tem zaključena in je ustanovitev nove Okrajne zveze Partizan v Novem mestu potrdil soglasno občni zbor.

V imenu Okrajnega odbora ljudske prosvete v Novem mestu je občni zbor pozdravil tov. Katičev. Nagradil je, da se je doseglo dela na tem, kako koordinirati delo društev Partizan in KUD. Uspeha v tem je pričakovali od dela Svetov za prosveto in kulturo pri občinskih ljudskih odborih, s katerimi bo potrebno najti povezavo. V društvih dela vse preveč prosvetnih delavcev, kar ni najbolje. Za denarna sredstva naj se društva zanimajo pri OZZ, ki ustvarja kulturno-prosvetne sklade.

Po razrešitvi staremu odboru so bile volitve novega odbora in delegatov za republiško skupščino. Za predsednika je bil ponovno izvoljen dr. Hočevar Tone, za tajnika ve. Sajovic, za načelnika prof. Smrdu Naša itd.

Sprejet je bil tudi plan dela in proračun za leto 1954. J. K.

Lena in dom

romladansko čiščenje stanovanja

Sonce je iz dneva v dan topjeje, vetrovi pihajo, da je vselej. Odprimo soncu in vetru na stajaj vrata in okna naših stanovanj, da posije v zadnji kotiček našega domovanja, da presuši in prežrači sleherni kos naše opreme!

Teško je reči, kje naj pravzaprav pričnemo s spomladanskim čiščenjem. Predvsem bomo preverili in preprečili ter skrbili težjo zimsko obleko, ki jo pred novo zimo ne bomo več nosili, jo zavili v časopisen papir ali dali v neprodušno zaprte vreče iz polivinila ter spravili v kovčke, skrinje ali omare. Prav tako bomo skrbno očistilo zimsko obutev, prepočili podplato in vrhne usnje za masčobo ter dali v čevlje kopita ter jih shranili nekam, kjer jih ne bo našeljavla vlaga. Zimsko perilo bomo preprali, pokrpali in nezlikovnega dali v drno omare.

Zatem se lotimo preprog. Ko so temeljito prežračene, jih skopemo, skratčimo in po potrebi operemo s kislim zeljem ali krpo, ki smo jo namakali v razredčeni salmičkovo raztopino, zatem pa še zbršimo s krpo, namočeno v čisto toplo vodo. Dobro presušene ev. pokrpamo in popravimo robove ali reše. Pred hitro ali na balkon bomo znosili vsa posteljnino in pustili, da vsaj dve uri stoji na soncu, zatem pa jo iztepmo, skratčimo in pregledamo, če le kateri kos potreben popravila.

Medtem ko so posteljnina zraščila, bomo v sobi imeli polne roke dela: razdrži bomo postelje, namazali s oljem kovinske dele stranic, prekrtačili in zbršili vse notranje dele postelje ali kavča, te kose pohištva prestavili, da pod njimi zbršimo, namazamo ali zbršimo pod. Pred tem smo seveda omedli stene, zbršili prah s peči, omar, lestenecv in segli z meho ali stencem v naskritejše kotičke stanovanja. Ko je pod čist, umijemo vrata, okna, emajlirano pohištvo, očistimo kljuke, smamemo zavese, da jih operemo in zasijemo.

Preglejmo predale, če v katelega ne udarja vlaga. Navlažene predmete ali samo prezračimo, ali pa operemo in posušimo zanje suh prostor. Omarice, omare in postelje, ki stojijo ob vlažnih stenah ali kotih, premaknimo ali sploh odnesimo iz sobe, naredimo prepih in če je zelo vetroven dan,

Občni zbor KD Katje Rupene

Mišnopoljsko kulturno - umetniško društvo Katje Rupene je imelo 19. marca redni občni zbor. Čeprav so člani vrabili osebno in z letniki, je bil obisk prav slab, samo 32 ljudi. Društvo šteje 52 članov, v podmladku pa je 110 članov.

Društvo ima dramatski, pevski, recitacijski, folklorni in šahovski oddelek ter je zadnje čase razvil živahno in plodno dejavnost. Dramatski oddelek je v minuli sezoni igral tri vake svetnike, Verigo in več enodejank ob raznih priložnostih. Zimsko kmetijsko-gospodarska šola je uprizorila Razgorec, vadiški mladinski aktiv je pa v sklopu KUD pripravil Zupanovo Misko, ki so jo igrali 3. in 4. aprila v Zadrnem domu.

KUD je dosegel izviraril v Prešernovi sobi v zoli, kjer je imel oddelek za majhnimi kulturni, ki bodo sedaj za oder v Zadrnem domu svedra neprimerne in si bo treba oskrbeti nove.

22. julija bo v Črnomlju največji poveljni praznik Bele krajine

Delegati okrajne letne konference ZK v Črnomlju so v nedeljskem posebnim navdušenjem pozdravili sporočilo ljudskega poslanca tov. Tometa Faljarja, da se je Glavni odbor SZDL Slovenije pretekli teden odločil, da bo letošnja osrednja republiška proslava Dneva vsaj 22. julija v Črnomlju. Hkrati bo praznovana 10. obletnica I. zasedanja SNOS, ki je bilo februarja 1944 v Črnomlju.

Na to veliko proslavo bo 22. julija prišlo vse belokranjsko ljudstvo, ki je darovalo za našo svobodo toliko dragocenih ljud-

Letos je bilo precej uspešnih tečajev Rdečega križa za mladinke na podeželju. Na sliki: udeleženke II. tečaja Rdečega križa v Sentjerneju

Uspel mladinski večer

Zelo delovna mladina IV. terena je prijetno presenetila novomeško mladino, ko je preteklo soboto priredila uspel mladinski večer. Sodelovali so pevci iz Smihela in Kmetijske šole Grm pod vodstvom prizadevnega povodjve tov. Zagarja ter nekateri recitatorji IV. terena. Mladina IV. terena, ki je sklenila redno prirediti družabne večere, zasluži še posebno priznanje za to, ker so ti večeri v zadnjem obdobju prva vidnejša dejavnost novomeške mladine. Kakor vse kaže, je mladina IV. terena med novomeškimi tereni po pridnosti na prvem mestu. Težave pa so spet, ker nimajo za kulturne prireditve svojega prostora.

V. B.

Dopisujte v »Dolenjski list«

Da, kako so že peli včasih Šušljigevi Trboveljski slaviki? »Mi smo pa od tam doma, kjer se sonce ne smehlja...« Nekakina rudarska himna je bila to v tistih časih, ko so se rudarji v Trbovljah, Hrastniku in Kočevju borili za svoje z žulji prigranar pravice z glavnimi stavkami; v tistih preteklih letih, ko so žandari stare Jugoslavije z bojnotni in puškami naganjali borce črnih revirjev iz jaskov in etaž ter jih sestradane nasilno podili skozi šahte na sonce, ki ni imelo topline, da bi iz rudarskih skrb pragnalo sovrastvo do kapitalističnih valpov. Na tisoče in tisoče rudarjev je takrat in že leta in leta prej rajši z grenkobo v razočaranih srcih z upustilo domovino, ki je bila do njih mačehovska ter odšlo v tujino s trebuchom za kruhom. Požrli so jih šahiti Westfalije, bogate rudniške kompanije v Merlebachu pa so si iz krvi in žuljev slovenskih rudarjev kovale svoj nelzmerjni kapital.

Daleč so že ti časi za nami, daleč! A vendar ne tako daleč, da bi mogli pozabiti na knappe, ki so še dandanes v tujini, ki jih je požrila in sesa iz njihovih žil in kit poslednjo zrago moči in zdravja, kjer delajo za nezasluzne truste. Mnogi so se po osvoboditvi vrnili v domovino,

mnogi so ostali v tujini, a srca, ki ne poznajo goljufije, hrepenijo po domovini. Od časa do časa nas obiščejo in nam zapojejo, ker žele na ta način najvidnejše dokazati, da niso pozabili domovine, četudi je v preteklosti bila krivična do njih in zanje ni imela kruna.

Tisti, ki so se vrnili, so danes raztreseni po vseh naših rudnikih. Tudi na Kanizarici, v belokranjskem rudniku rjavega premoga jih je najti. V predzadnji številki »Dolenjskega lista« sem bral, da zaposluje Kanizarica, to največje belokranjsko podjetje, 139 ljudi, da pa bo po izvršenih investicijah, ki so v planu, s povečano proizvodnjo dajalo kruha in za služka najmanj 360 rudarjem.

Kdorkoli ljubi Belo krajino in mu je pri srcu njen gospodarski razvoj, se je zamislil nad temi številkami, ki na videz nič ne povedo, vendar vsebujejo v sebi skrivnost bodočega kulturnega napredka Bela krajine. Saj ni nikakva uganika več, da v kulturnem pogledu napreduje le tista deželica, ki ima razvito industrijo, ki vzporedno z gospodarskim razcvetom tagna tudi di svoj kulturno prosvetni obraz.

Premalo mi je povedal članek »Kanizarica, največje belo kranjsko podjetje«, premalo, da

bi mogel samo ob suhoparnih številkah potešiti svojo radovednost, kako žive in dihaajo črni bratje premočkopca Kanizarica.

Pa sem jih obiskal. Nisem pretrkal na vrata rudniške ravnateljstva, da bi se kot radovedni reporter pogovoril z njim o načrtih rudniškega obrata, o pred-

kih bašt zatopljeni v igro — poslednjo modo otroških iger, ki jo je zanesel mednje film »Zlomljena puščica«. Skoraj ga ni fantička, ki bi ne bil oborožen s ficafajem, s katerim proukuza svoje strelske sposobnosti na puščico, oviti s tanko žico. Smeh in pesem, smeh in napesem valovita krog mene —

MI SMO PA OD TAM DOMA...

sonce toplo stje, nekje v daljavi onstran Lahinje se v tihl lozi oglašajo prvi kvi s svojo pozdravno pesmijo mladi vigradi.

V daljavi me pozdravlja belo zidovje tovarne »Besada«, ki si s svojimi likerji in sadnimi sokovi pridobiva in leta v leto večji ugled. Se ovinek mimo Okljuka okrajne drevesnice, ki je urejena zares na okljuko Lahinje — in že stojim pred novimi rudniškimi zgradbami, kjer imajo rudarji urejeno svojo menzo, samski rudarji pa tamkaj tudi stanujejo.

Vesela pesem je donela nekje v podzemlju. Priluhnem. Mar se rudarji vračajo z dela in pojo? Kdo je šah?

Šel sem z veselimi glasovi in se znašel v rudniški taberni. Ah, saj res, Jozefovo je danes in številni Jozefi in Pepeti, Jozefa in Pepce so prišli semkaj zaliti svojo godovno. Prav v kot vlažne gostilnice sem se stisnil in četudi so me, tujega prisilca, sprva začudeno ogledovale radovedne oči, je prijazna beseda otajala arca rudarjev.

Glej, tamle v kotu, meni nasproti sedi mlad rudar. Pravkar se je najbrž umil, obral in počesal, zdaj pa si z zgaran desnico našiga cigareto in ponuja čašo vina staremu, pet in petdesetletnemu kameradu, ki danes goduje.

»Na, Pepe, še od mene pij! Danes goduješ in zdravja in sreče ti voščim!«

Kako preprosto, kako lepo voščilo! In stari je pil, si otrli s tresočo roko sive brke ter pomehiknil:

»Bova eno partižo?«

»Pa jo dajva, pasja dlaka, da se ti maščujem za zadnji praznik!«

In že sta sredi tesne krčme pri biljardu.

V sosednji, komaj šest do osem kvadratnih metrov veliki sobici se za preprost, iz jelo-vih desk zbito mizo dregnajo godovniki in pojo. Pojo lepo in ubrano. Še sam zapojem z nji-

mi, sprva poltiho, potem pa glasneje, da me močne rudarske šape potegnejo medse.

Čudo prečudno! Nikakega križca, nikakega povanja ali preklinjavanja, nikakega pridrujanja in madonjanja nisem slišal tisto uro, ko sem se zadržal pri črnih bratih na Kanizarici. Pripravovali so mi mnogo in marsikaj lepega o svojem življenju. Pohvalili so se, da imajo svoj Rdeči kotiček s knjižnico. Nihče ni godrnjal zaradi vlažne krčme, ki je urejena v kletnih prostorih rudniške stavbe, ko bi lahko bila kje drugje. Zdelo se jim je najbrž samo ob sebi umevno, da tudi v prostem času posedajo v podzemlju, v vlaži, ker so vlage in podzemlja pač navajeni. — —

Vendar, ko sem odhajal od novih znancev in prijateljev, od rudarjev premočkopca Kanizarica, sem se vprašal, če je zanje zares vse dobro, če ga zares v vseh rudniških stavbah ni prostora, kjer bi rudniška uprava uredila za svoje delavce prijazne gostišče. Ali rudarji s Kanizarice tega ne zaslužio? Ali bomo čakali, da bo nekega dne zadonele v podzemlju vlažne rudniške taberne tista žlahtna pesem: »Mi smo pa od tam doma, kjer se sonce ne

smehlja!«

Lojze Zupanc.

Občni zbor Rdečega križa v Črnomlju

Mestni odbor RKS v Črnomlju je sklical letošnji občni zbor že za nedeljo 28. marca 1954, ker pa je bila udeležba članstva na običnem zboru premočkovina, je bil zbor v četrtki, 1. aprila 1954. Pri drugem sklicanju je bil občni zbor sklepčen, četudi mu je tudi tokrat prisostvovalo premočkovno število članstva, saj je od 400 vpisanih članov prišlo na občni zbor vsega skupaj komaj 35 ljudi, ki so se odločili premalo. RKS je humani, karitativna organizacija, ki bi morala pritegniti k sodelovanju prav vse članstvo, saj nikakor ni dovolj, plačevati samo članarino, za ideološki dvig članstva in delovanje organizacije pa ne pokazati nikakega zanimanja. Če pomislimo, da se bo letos na svečan način proslavila tihletnica ustanovitve RKS, ker je bil pred 50 leti RKS ustanovljen prav na ozemlju parizanske Bele krajine, v Gradcu, potem nikakor ne moremo zamisliti, zakaj se Črnomeljakega občnega zbora RKS ni udeležilo večje število članstva, saj bi se morali iztepmo pogovoriti o poteku proslave, prireditvah, akademskih itd. Vse pa kaže, da so ta RKS meti in vidni sekretari člani le takrat, kadar je mestni odbor RKS v Črnomlju delil podpore, ki mu jih je za socialne pomoči članstva poslal republiški odbor RKS v Ljubljani. Takšni člani, ki iščejo od organizacije samo osebne koristi, sami pa niso voljni nitičar prisprijeti za poživljevo delovanje v organizaciji, niso seveda nikjer zaleteni.

Občni zbor RKS v Črnomlju je na prošnjo predsednice tov. Starič-hove vodil dolgoletni in zaslužni član RKS Janko Gorjan, ki je govoril o uspehih, katere je dosegla organizacija, grajal pa tudi napake članstva. Tajniško poročilo je zelo izščno podal Lojze Zabkar, blaginjsko poročilo Falkešnik, za nadzorni odbor pa je podala poročilo Jer-man Tončica. Vsa poročila so bila sprejeta z zadovoljstvom na menajo. Od zaključka občnega zbora je tov. Gorjan prečital zavrhalno resolucijo republi. odbora RKS za izkazano pomoč.

Diskusija članstva je bila premočkovna in se je premočkovno dotikala notranje organizacijskih problemov, ki bi jih morali mestni odbor RKS avtoriti rešiti in poživiti delo v organizaciji. Članstvo si je dovolilo avtoriti odbor, od katerega pričakuemo, da bo znal v bodoče pritegniti k sodelovanju prav vse članstvo in poskrbel, da bodo člani RKS iz Črnomlja sodelovali tudi pri proslavi desetletnice ustanovitve RKS v Gradcu, ki bo letos v juniju.

TOVARIŠ PETER JE REKEL...

Ob prvi obletnici smrti Borisa Kidriča heroja socialistične izgradnje FLRJ

Teško, težko se je sprijazniti s kruto resnico, da ni več med nami Borisa Kidriča, njega, ki nas je tolikokrat učil, bodril, karal in nam odpiral pota. Nam vsem, ki smo se v borbi in v delu srečevali z njim, se obujajo mnoge njegove besede, izrečene pred leti in leti. Vsi ti, morda tudi drobni in nepomembni spomini, dobivajo posebno vrednost. Njegove besede in dejanja, ki jih takrat večkrat nisem v vsej njihovi globini dojel, dopolnjujejo danes v moji predstavi svetel lik borca, revolucionarja, misleca, vojskovodje, politika in izrednega tovariša.

njegovi nasveti pa so nam bili nad vse dragoceni. Opozarjal nas je, da moramo vse bolj širiti gibanje, tožiti se za slehernega človeka in mobilizirati vse sile za našo borbo. Ne je znal, ampak vselej nas je znal neverjetno mobilizirati, viliti nam moči in poguma, da za nas ni bilo zaprek. Vse uspehe smo dosegali tako rekoč pred nosom sovražnih postojank, saj je bilo na Dolenjskem v tem času z ozirom na število prebivalcev več sovražne vojske kot kje drugje v Sloveniji.

Sestanki z njim niso bili dolgi, zato pa toliko plodnejši in pomembnejši. Kadar smo v svojem delu pogrębili, nas je znal s trdo roko postaviti zopet na pravo pot. Zlasti ni moglo pozabiti, kako nam je z ostro kritiko pomagal na nekem sestanku Pokrajinskega komiteja SKOJ. Tedaj smo se bili vrnilo po izvršenih nalogah iz raznih predelov Slovenije v svoje središče. Za nami je bila kapitulacija Italije. Oktobra je bil I. kongres ZSM. Mladinsko gibanje se je močno razmahnilo in okreplilo. V takšnih pogojih ni nič čudnega, če se je v naših vrstah pojavil avantgardizem,

kritika nas ni pritisnila k tlom, ampak nas dvignila, navdihnila z novimi junastvi. Prav zaradi svoje neomajne čvrstine si je pridobil v nas brezmejno zaupanje in smo si vselej želeli razgovorov z njim. Kot nam je znal pomagati, da se izklopjemo iz napač, tako smo z druge strani naleteli pri njem vselej na razumevanje in pomoč.

Zivo se spominjam skrbi za mladinsko vodstvo ob belogardističnem vdoru proti Semicu jeseni 1944. leta. Kljub vsem skrbem, ki jih je imel kot komisar Glavnega štaba za umik naših enot, je našel časa za nas in nam dal točna navodila, kod naj krenemo, da se nam ne bi kaj pripetilo.

Tovariš Kidrič je pustil globoke korenine še posebno med ljudstvom Bele krajine. Belokranjci smo ponosni na to, da je ta veliki človek v času vojne snoval in prekušal svoje zamisli prav pri nas; mnoge stvari, ki jih je uresničil pri nas, so se nato prenesle širom Slovenije. V času vojne smo imeli ljudsko oblast, šolstvo (med drugim učiteljski tečaj), bolnišnico v Kanjižari, stekla je proizvodnja v rudniku Kanjižari, imeli smo zadrugo, tu se je gojila umetnost, imeli smo vojaške šole itd. Z vsem tem sponom v najtežjih dneh je povezano ime tov. Kidriča.

Zato ni čudno, da je njegova smrt globoko pretresla belokranjsko ljudstvo. Ljudje so ga poznali kot strogega, doslednega in pravičnega človeka, ki je znal najti pot do srca preprostega človeka; spoznali so ga v najtežjih dneh kot resnično svojega. Zato ni bilo čudno, da vsakdo, ki se mu je zognajmanjša krivica, skliceval na njegove besede in iskali pri njem zaščite.

Tovariš Kidrič je tako tesno zrasel z belokranjskim ljudstvom, da mu ga smrt in leta ne bodo mogla nikoli iztrgati iz srca!

Niko Belopavlovič.

Barake v kočevskem Rogu, kjer je leta 1942 živel in delal tovariš Boris Kidrič

ki, ki so pokazali, da je tov. Kidrič, ki nas je poslušal, snoval in mislil daleč vnaprej. — Kmalu je bil ustanovljen iniciativni odbor Zveze slovenske mladine in maja 1943 je bil prvi sestanek na Pugledu. Julija je bil reorganiziran Pokrajinski komitej SKOJ — ki je bil do takrat raztresen po vsej Sloveniji in ni imel svojega središča, odkoder bi kolektivno vodil mladinsko gibanje. Odslej je imel svoj sedež v »bazi 26« na osvobojenem ozemlju. Se pred kapitulacijo Italije smo bili razposilani po vsej Sloveniji, da bi poneli množično gibanje mladine še v druge predele in tudi v vojsko. Ta pomoč je bila kasneje še izdatnejša.

preocenjevanje lastnih sil, lahko jemanje takratnega položaja, in druge slabosti. Nikoli ne bom pozabil, kako nas je trdo prijel ter nam znal pokazati realen položaj, v katerem smo bili in naše naloge. Po nekem sestanku mladinskih aktivistov, na katerem je tovariš Kidrič ostro grajal napake, je narodni heroj Majda Silc dejala: »Pa mi le ni težko, ker smo kritizirani. Videli boste, kaj vse bodo še naši skojevci storili!« Njegova

Kadarkoli se je mladinsko gibanje srečalo s težjimi problemi, kadarkoli je bilo potrebno napraviti odločilni korak naprej, nam je bil ob strani tov. Peter. Začrtal je mladinski organizacijski rdečo nit, ki se je vlekla skozi ves njen razvoj in vzpon. Pomagal nam je, ko je bilo potrebno po I. kongresu USAOJ organizirati čvrsto mladinsko organizacijo, doseči množičnost, vzpostaviti povsod mladinska vodstva, okrepliti delo SKOJ v vojski itd. Vselej nas je opozarjal na nevarnost sektarstva in ob vsaki priložnosti znova poudarjal, da se moramo boriti za slehernega človeka. — Imel je ogromno vero v sile mlade generacije. Kot komisar Glavnega štaba je vselej računal z mladimi borci in jim poganjal posebno pozornost. Na vse konference je klical tudi mladinska vodstva; vselej je bil zanimal, če so tudi mladinci prisotni.

Danes, ko je za nami pot, po kateri smo šli od zmage k zmagi, si lahko še jasneje predčim njegovo neprecenljivo zaslugo za razvoj mladinskega gibanja in za našo mlado generacijo sploh.

Tovariš Kidrič pri svojem ogromnem delu v času borbe ni mogel imeti veliko časa za mladinsko organizacijo. Vendar si je v vsak mesec ali na pol drug mesec odrgal kakšno uro časa, da bi nam pomagal in porizvedel, kako delamo. Zlasti v kritičnih trenutkih nisimo nikdar pogręšili njegove pomoči.

Lani 14. aprila so položili v grobnico herojev v Ljubljani posmrtno ostanke heroja Borisa Kidriča - Petra Kalana

Občni zbor Svobode v Straži

Delavsko prosvetno društvo Svoboda Straža je imelo 21. marca občni zbor. Iz poročil upravnega odbora je bilo razvidno, da je društvo po enem letu obstoja prav lepo napredovalo. Kljub težkočam in pomanjkanju društvenih prostorov je imelo povprečno po eno kulturno prireditev na mesec. Najbolj delavski so bili: dramatični odsek, pevski zbor in knjižnica. Manj aktivna pa je bila šahovska sekcija, za kar je edini vzrok pomanjkanje prostora,

kjer bi se šahisti lahko sestajali. Vsi člani Svobode žele, da bi k društvu pristopilo čim več novih članov iz vrst delavcev Zage, Avtoparka in Gozdarne uprave, katerih je bilo doslej prav malo, čeprav je društvo v prvi vrsti namenjeno njim, da jih politično in kulturno vzga. S. M.

Dopisujte v »Dolenjski list«

LJUDSKA PRAVICA

TEDNIK ZA GOSPODARSTVO IN PROSVETO

Ustanovitev Komunistične partije Slovenije, KP Hrvatske in KP Makedonije v okviru KP Jugoslavije je bila sklenjena na IV. partijski konferenci KPJ v decembru 1934 v Ljubljani. Konferenca je bila izredno važna tudi zato, ker je izdelala smernice za partijsko delo med kmetijskim ljudstvom kot za vzpostavitev ljudske oblasti. Nekaj mesecev pred IV. konferenco se je sestala pokrajinska partijska konferenca za Slovenijo, kateri je prisostvoval tudi tovariš Tito. Na njej so bile izdelane tudi smernice za partijsko delo na vasi. Ze leta 1933 je bila zamisel tov. Kardelja, da bi izdajali časopis za široko ljudsko množico. Zamisel je bila uresničena oktobra 1934, ko je izšla prva številka »Ljudske pravice« v Dol. Lendavi; njen prvi urednik je bil pisatelj Miško Kranjec, uprava lista pa je bila v Veliki Polani pri Crenovcih.

Kmečke množice so se v nekaj mesecih oklenile priljubljenega časnika in mu začele dopisovati iz vseh krajev Slovenije. Kmečko ljudstvo je bilo sito raznih strank; siromašni in srednji kmetji so začutili, da se je treba pridružiti borbi proletariata v Zvezi delovnega ljudstva. Začel se je boj za zrušitev monarhofske diktature stare Jugoslavije in za vzpostavitev ljudske oblasti. »Ljudska pravica« je v tem boju odigrala zgodovinsko pomembno vlogo.

Letos praznujemo 20 letnico »Ljudske pravice«. Pred praznikom naprednega tiska, ki bo oktobra, bo tudi naš tednik ob časa obhajal ponatise iz predvojnega »Ljudske pravice«. Predvsem iz Bele krajine je »Ljudska pravica« objavila vrsto člankov, ki so slikali obupne razmere in posledice profitiljudske politike nekdanjih režimov. Ob dopisih nekdanjih sodelavcev »Ljudske pravice« naj se uče dopisniki naših listov; o resnici je treba pisati pogumno in točno! Tudi ob tej priliki tabimo nekdanje dopisnike »Ljudske pravice« iz naših krajev, da nam sporočijo svoje naslove in napišejo spomine na predvojno sodelovanje z »Ljudsko pravico«.

pomoč. Da bi svojim rojakom koristili, kolikor toliko olajšali položaj, so najuglednejši predstavnik belokranjske javnosti gg. narodni poslanec Dako Markar, banski svetnik Martin Bažuk, metliški župan Ivan Malešič in podžupan metliške okoliške občine Martin Plut obiskali v Ljubljani g. dr. Otmarija Pirkmajerja in mu še osebnopojasnili nevezdrne razmere, v katere Bela Krajina ni zašla po svoji krivdi... G. godban je zagotovil delegator., da bodo davki v metliškem srezu znižani za letošnje leto za 30 do 50 odstotkov, kar pomeni ogromno razbremenitev bornege belokranjskega kmeta. Narodni poslanec g. Dako Markar se je pri g. godbanu zavzel seveda v enaki meri tudi za gospodarsko, nič manj prizadele trnomaljski srez, tako da bo davčno olajšanje pomenilo veliko razbremenitev za vse belokranjske kraje.

Tako je bilo v dopisu v Kmetiskem listu. Od takrat smo dobili že dvakrat polovične za davke. In davki niso nič manjši kot so bili prejšnja leta. Opozarjamo merodajne gospode na njihove obljube. Potrebno bi bilo, da se davki znižajo še za več nego za 30 do 50 odstotkov. Morali bi se znižati za toliko, za kolikor so padle cene kmetijskim pridelkom. To bi bilo pravično in ni kmetje ne zahtevamo nič drugega, kot da se nam da naša pravica.

K. J.

Dopis iz Bele Krajine

Društvo bakrenih rudnikov Bor

Dobili smo ta dopis od enega preprostega človeka, katerega vsebino v celoti objavljamo. Dopis se glasi: Sporočam vam, da nam »Ljudska pravica« jako ugaja. Odbor za olepšavo mesta pri mestni občini nima samo veliko dela in resno ovira skrbi za olepšavo mesta so pa razni nekulturni paglavci, veliki in majhni. Ti lomijo v Ragovem logu mlada drevesa, trgajo zelenje po parkih vseprej, čeprav ne vedo kaj početi z njim, kvarijo nasade, trgajo nerazcvetelo cvetje, poberejo celo svarične table in podobno. Zato prinašamo poziv in opozorilo odbora vsem prebivalcem:

pisano, a vendar so Belokranjci le redkokje naleteli na razumevanje svoje težave in uso, ki jih iz leta v leto tepe s sušo, točo in splošnim pomanjkanjem hrane in vode za ljudi in celo marsikje tudi za živali. Kljub vsemu pomanjkanju — v nekaterih vaseh otroci danes ne morejo hoditi niti v šolo, ker jim starši nimajo s čim kupiti obleko — so plačevali vse datjave, kolikor so jim le možnosti dopuščale. Časi se niso izboljšali in je Bela krajina padla zlasti letos v še hujsko bedo, ki je resno zahtevala nujno

v Južni Srbiji je, kot so poročali pred kratkim nekateri naši listi, zaslužio tekom 11 let 720 milijonov Din in 10 po odatkih, ki jih je samo navedlo v svojih poročilih. Dnevna plača delavcev v Borskem rudniku znaša samo 20 din na dan.

Mussolini in otroci

Mussolini je v nekem članku za otroke napisal: »Ljubite puške, obožavajte strojne puške in ne pozabite bodal!« »Ljudska pravica« 16. nov. 1934

Novomeščani, čuajte nasade in parke!

Zadnje čase postaja lice Novega mesta kar mikavno. Zginjajo stare rane, skrbi se za čistočo ulic, lepotni podobi pa veliko prispevajo tudi lepo urejene gredice in nasadi, kot na primer na Kidričevem trgu. Okrog počte in drugod. Lepo je urejen in se še ureja novomeški ponos — Ragov log. Odbor za olepšavo mesta pri mestni občini nima samo veliko dela in resno ovira skrbi za olepšavo mesta so pa razni nekulturni paglavci, veliki in majhni. Ti lomijo v Ragovem logu mlada drevesa, trgajo zelenje po parkih vseprej, čeprav ne vedo kaj početi z njim, kvarijo nasade, trgajo nerazcvetelo cvetje, poberejo celo svarične table in podobno. Zato prinašamo poziv in opozorilo odbora vsem prebivalcem:

»Odbor za olepšavo Novega mesta prosi meščane: čuajte nasade in parke, klopi in druge naprave, saj je usg to naše, namenjeno oddihu in razvedritju nas vseh! In tudi tuječ dobi o mestu čisto drugačen vtis, če vidi, da znaajo

prebivalci skrbeti tudi za lepoto mesta in čuvati stvari, ki temu služijo. Hkrati odbor opozarja, da oblašeni paznik, ki bo slebo poslej skrbel za red pohernega, kdor bo delal škodo v parkih in v Ragovem logu, takoj prijavil na pristojno mesto, da ne bo potlej kakih izgovorov, češ saj nisem vedel.

Odbor za olepšavo mesta pri LO MLO»

All ste že naročeni na Obzornik?

Revija prinaša poleg romana Karla Capka »Navadno življenje« tudi druge literarne prispevke v prozi in verzih, dalje poljudno pisane prispevke iz področja znanosti in umetnosti, v »Razgledih« pa seznanja bralce z zanimivostmi po svetu. Revija objavlja tudi gledališko, filmsko in knjižno kritiko, pojasnena objavljena umetniških slik, poleg tega pa še vrsto praktičnih nasvetov in pripravek za dom in za razvedrilo.

All ste že naročeni na Obzornik?

Revija prinaša poleg romana Karla Capka »Navadno življenje« tudi druge literarne prispevke v prozi in verzih, dalje poljudno pisane prispevke iz področja znanosti in umetnosti, v »Razgledih« pa seznanja bralce z zanimivostmi po svetu. Revija objavlja tudi gledališko, filmsko in knjižno kritiko, pojasnena objavljena umetniških slik, poleg tega pa še vrsto praktičnih nasvetov in pripravek za dom in za razvedrilo.

All ste že naročeni na Obzornik?

fike. Poleg tega je lepo opremljena s slikami in tiskana na finem brezlesnem papirju velikega formata. Vkljub visokim stroškom (preko 1.200 din) je naročnina le 500 din (za člane Prešernove družbe pa 450 din). Tako nizko naročnino so omogočili delovni kolektivi, zadruga, ustanove in drugi s svojimi prispevki, ZATO NAJ NE BO ZLASTI DELOVNE HISE, V KATERO NE BI REDNO PRIHAJALA DRUŽINSKA REVJA PREŠERNOVA DRUŽBE O B Z O R N I K.

Naročila pošiljajte na Upravo revije »Obzornik«, Ljubljana Ulica Toneta Tomšiča 9, naročnino pa na naš tekoči račun pri NB št. 601-T-325. Prešernova družba

Društvo prijateljev mladine v Novem mestu ima za seboj dobro leto plodnega in vsestranskega dela.

Ker bo po sklepu republiške Zveze prijateljev mladine občni zbor šele v jeseni, v »Tednu otroka«, naj vsaj v bežnih črtah opišemo delo društva in skrb za mladino. Društvo ima preko 900 članov. Ze na I. odborovi seji po ustanovitvi so si člani odbora razdelili delo v sekcijah: za otroška igrišča, za vzgojno zanimarjeno mladino, za dijaško kuhinjo, za letovanje in tabornjenje, za delavstvo in vajeniško mladino in za družinsko vzgojo. Za naše najmlajše, ecibane in pionirje, je bila vrsta prireditev, vsebinsko bogata in pestra, pa tudi zabavne vsebine. Načrt prireditev skozi vse leto je predvideval nove oblike dela z mladino in društvo je te oblike našlo in tudi realiziralo: Novoletna jelka, otroški sejem, kurentovanje, koledniki, Dan pomladi, izletji v naravo, sodelovanje pri raznih prireditvah, tekmovanja z obdaritvijo — vse to je pritegnilo mladino. Pravljeni vlak je lansko leto peljal 1100 pionirjev iz mesta in 15 sosednjih šol na obisk k ljub-

ljanskim pionirjem. Deset dni so se vrstile prireditve v mestu: Sneguljčica, Kecek, obdaritev in bajno razsvetljen prostor okrog Otroškega vrtca itd. Mnogo pisem hvaležnih pionirjev kaže, kako prijetna doživljaja je imela mladina. Zveza prijateljev mladine v Ljubljani je naše pionirje tudi pogostila (49000 dinarjev). Bilu za 1000 cicibanov, pionirjev in mladincev se je lansko leto zabavalo pri kurentovanju, sproščeno in dostojno; tudi letos jim je društvo pripravilo veselo pustno zabavo. »Cvetlični dan« na Loki je bila prva pesem pomladi za cicibane: 300 mladih src, igra, pesem, tekmovanje, obdaritev, iskanje lepih pisanic, ki so jih podarili ptički za skrb pozimi... Prireditve na Stadionu s tekmo pionirjev je hlepo uspela. V naravo pod Hmeljnik je pohitelo 250 pionirjev skupno s taborniki. Dan pomladi pod Trško goró; 700 pionirjev na lepi jasi v gozdčku, kosilo v gozdu, zastopniki vojske, OLO, MLO, igre v naravi, obdaritev trškogorskih otrok s knjigami, izročitev pionirskim odredom lepe slike itd. Za 8. marec so šli pionirji na dom zaslužnih žena in jim

Plodno delo društva prijateljev mladine v Novem mestu

1.300.000 dinarjev — za mladino

čestitali, žene so tekmoval v pridobivanju članov, kjer se je izkazal 4 teren. Sodelovanje z vojsko je bilo prisrčno, pionirji so čestitali ja Dan armade, za borce so priredili akademijo s pestrim sporedom. Vojska je društvo veliko pomagala, vedno smo dobili dovoljeno za prireditve, poskrbeli so dovolj za Dan pomladi, agregat za ozvočenje itd. Društvo je sodelovalo tudi v Tednu matere in otroka in pomagalo pri praznovanju (Novo mesto, Bršljin). Prav tako je letos obdarilo vse cicibane in pionirje, priredilo v DLP igrico, čajanko, dalo podporo za Novoletno jelko učiteljsku in vajencem, lansko leto tudi gimnaziji, posebej se podporo revnim dijakom, kosilo v gozdu, zastopniki vojske, OLO, MLO, igre v naravi, obdaritev trškogorskih otrok s knjigami, izročitev pionirskim odredom lepe slike itd. Za 8. marec so šli pionirji na dom zaslužnih žena in jim

Naloga društva je tudi bila, da si pridobi materialno bazo, da bo lahko mladini nudilo čim več. Društvo je imelo evindenco nad vzgojno zanemarjeno mladino, dajalo je brezplačno hrano siroti, in reševalo nekaj primerov vzgojno zanemarjene mladine. Sedaj se je sekcija za vzgojno zanimarjeno mladino združila s sekcijo za družinsko vzgojo, ko je ustanovljena vzgojna svetovalnica, ki bo — kakor vse delovanje društva — prekoračila meje Novega mesta in skušala delati v merilu okraja. Posebej no skrb je društvo posvečalo vajeniški mladini, ji dalo podporo 50.000 din, organiziralo in oskrbelo letovanje na Otočcu. Društvo je interveniralo, ko so hoteli združiti vajeniški in srednješolski internat in oba s tem utegniti, in je uspelo. Takih drobnih intervencij raznih oblik je bilo več. Za ustanovitev lutkovnega odra na

učiteljsku je dalo društvo ves material, blago in plačalo delo 5000 din. Lutkovno gledališče uspešno dela. Veliko prošnji je bilo poslanih na merodajna mesta zaradi ureditve otroških igrišč in opreme vrtcev, za mladinsko dvorano in za lutkovno gledališče (marionete). Upamo, da bodo merodajni činitelji letos bolj vidni in dal mladini, kar ji gre.

štvo namreč ni okrajna podporna ustanova. Istemu je dalo društvo lani ob Novoletni jelki 150.000 din. Sredstva za vse to so dala naša podjetja in pa tombola, ki je odlično uspela, saj je še zmanjkalo tombolskih tablic, in je bilo 400.000 din čistega dobička — vse je šlo za letovanje otrok. Samo tombola je prinesla dve tretjini celotnega okrajnega proračuna za letovanje. Vsega prometa je imelo društvo v dobrem letu 1.300.000 dinarjev. Ta številka dovolj jasno kaže, koliko je društvo naredilo za naše otroke v mestnem in okrajnem merilu. Poleg tega ima vredno inventarja za ca 200.000 dinarjev.

Mnogo prošnji in ustnih intervencij je bilo zaradi prostora. Mladina nima niti enega prostora, kjer bi se izven šole shajala. Lansko leto so šli pionirji sami k predsedniku mestne občine, ki jim je obljubil, da bodo dobili prostor drugo leto. Če letos potrkajo na vrata...? Društvo je sodelovalo pri raznih anketah in dalo svoje pripombe glede mladinskega tiska, filma in razne kvarne mladinske literature. Pionirje osnovne šole,

Iz Poljanske doline

V nedeljo 14. marca so imeli v Predgradu razširjeno sejo občinskega odbora SZDL in članov občinskega komiteja ŽK.

Na seji so razpravljali o organizacijskem vprašanju SZDL v občini Predgrad. Tov. Pribičič je dal splošne smernice za delo vaških odborov SZDL. Govorili so o praznovanju občinskega praznika, ki bo 1. junija ob obletnici napada na Stari trg. Člani so predlagali, naj politični in prosvetni delavci pripravijo za ta dan primeren program. 1. junij naj bi praznovali kot pravi praznik in naj bi bil dela prost. Mnogi so tudi predlagali, naj bi pred praznikom uredili občestne vase. Prebeliti bodo morali občestne hiše ter pošteno zabrisati sledove okupatorja, ker je vidnih še precej njegovih propagandnih parol. Čas je že, da enkrat za vselej po naših slovenskih vaseh izginjajo vsi okupatorjevi sledovi! S. I.

Roditeljski sestanek v Šmarjeti

Vodstvo osnovne šole in nižje gimnazije v Šmarjeti je sklicalo roditeljski sestanek, ki je zelo lepo uspel in bil dobro obiskan. Prilili so tudi starši iz Skočjana, katerih otroci hodijo v nižjo gimnazijo v Šmarjeti.

O vzgoji otrok v šoli in v domači hiši je govoril Avgust Krašovec, ravnatelj nižje gimnazije Rudi Slatinek pa je predaval o moderni tehniki in mehanizaciji, ki tako hitro napreduje. Zato se mora mladina tudi več učiti, da bo lahko kos svojim nalogam, da bo lahko čimbolj koristila posamezniku in družbi. Priporočil je staršem, naj dajo otroke v višje šole, zlasti

agronomske. Za zaključek sestanka so otroci s pesmimi in deklamacijami pozdravili svoje starše. J. J.

Iz Dolenje vasi

Na zadnji seji občinskega LO Dolenja vas je bil soglasno izvoljen nov svet za ljudsko zdravstvo in socialno politiko. Na tem zasedanju je svet razpravljal pred vsem o vprašanju preskrbe preužitkarjev na področju občine. Na mnogih kmetskih živih stari in onemogli ljudje, ki so vse svoje življenjske posvečili vzorno in pošteno urejeni kmetiji. Sedaj na starost, ko bi morali domači skrbeti za njih, pa je marsikje prav nasprotno. Nekaterim hišam so prevzlikarji breme, zato ni čudno, če za nje primanjkuje hrane, obleke in postrežbe, ki so jim jo svojci dolžni. Zato se mnogi taki ljudje oglašajo na občini, da bi jim pomagala.

Drugega važnega vprašanja novozvoljenega sveta je vzgoja mladine. Občinskemu odboru so ponovno predlagali, da prisrbi mladoletniku Henigmanu Antonu iz Rakitnice sprejem v Vzgojni dom, ker ima doma slabo vzgojo. Otrokoma, ki nimajo staršev, naj bi svet preskrbel oskrbnike, ki bi skrbeli za njihovo vzgojo. Občinska babica je povedala, da je preskrba pri novorojenčkih tako dobra, kot ni bila še nikdar doslej. Člane novega sveta čaka še mnogo nalog, katere bodo morali reševati skupno z vsem prebivalstvom. IZ.

Zaključek tečaja v Vavti vasi

Stirinjačega marca so v Vavti vasi zaključili trimesečni gospodinski tečaj, ki ga je obiskovalo 24 deklet. Poleg kulturne umetnosti so se tečajnice urile tudi v ročnih delih in splošnih gospodinskih spretnostih, imele pa tudi predavanja o slovenskem jeziku, računstvu itd. Posebno so na tečaju obravnavali nauk o sodobni prehrani v raznih poklicih. Razstava ob zaključku je pokazala precejšen napredek od lanskega tečaja.

Tečaj je tudi letos večje vodila učiteljica Kulovec Ljubica, pomagali pa sta ji učiteljica Aševa in Petelinkarjeva. Tečajnice zaslužijo vse priznanje, saj so z vodstvom tečaja tvorile zgledno in tovariško delovno celoto, zato je tudi uspeh tako izredno lep.

Materialno sta z velikim razumevanjem podprli tečaj občina Straža in kmetijska občina v Straži; vodstvo tečaja in tečajnice se obema prav lepo zahvaljui, enako pa tudi tov. Frančiški Berdavs, ki je dala v uporabo kuhinjo z vsem potrebnim inventarjem. P. I.

Iz Knežje lipe

Nedavno je bil v Knežji Lipi sestanek osnovnih organizacij Zveze komunistov. Zdržili so OO ZK Nemška loka in Knežje lipo, razpravljali pa tudi o potrebi združitev organizacij Socialistične zveze in o enotnem sindikatu.

Zelo lepe uspehe je dal tečaj za izobraževanje delavcev. V začetku je bilo na diskusijskih večerih bolj malo priponb in vprašanj, pozneje pa so se tečajniki sprstili in je tečaj nadaljeval bolj živahen. Imeli bodo v tej sezoni še šest predavanj s področja kmetijstva in delovnih odnosov.

Domenli so se tudi, da bodo organizirali prostovoljno delo ob nedeljah, skupiček pa dali za radijski aparat in rdeči kotiček, ki ga bodo opremili s knjižnico, šahom in podobnim.

O. T.

ZENSKO JE UDARIL

Na 10 dni zapora, pogojno za dobo enega leta, na plačilo stroškov postopka in 300 din povprečnine je bil pred novomeškim okrajnim sodiščem obsojen A. O., železniški kurjač iz Mirne peči. Med prepričilo je sunil z roko v prsa 58-letno Ano Kmet in jo laže poskoval.

Iz naših krajev

V Veliki Loki je treba razviti kulturno delo

V Veliki Loki imajo kulturno-prosvetno društvo silvan Cankars, toda društvo še tri leta ni imelo občnega zboru, zato kulturno delo spli, odkar je predsednik Ciril Bukovec zaradi bolezni popustil. In vendar je v Veliki Loki še dovolj drugih ljudi, ki bi lahko poprijeli tudi na kulturnem področju. Nedavno so gasilec zaigrali Domna in Zupanovo Micko, znamenje, da so starejši in mladina pripravljivi delati, in vodstva nimajo.

Zimsko izobraževanje je tudi spalo. Niso imeli ne predavanj ne tečajev, čeprav imajo takorekoč pred nosom Kmetijsko šolo na Mali Loki. Knjižnica ne posluje in so knjige razmetane na polici v občinski pisarni.

Občinski ljudski odbor in množična organizacije v Veliki Loki morajo družno poskrbeti, da se tako stanje spremeni in lažljiva, kajti kulturno in prosvetno delo na vasi je izrednega pomena za splošni dvig in napredek. A. Z.

Veliki Gaber

V nedeljo, 4. aprila, smo imeli sestanek Rdečega križa, katerega se je udeležil tudi član

Obiskali so nas pionirji iz Smihela

Skoro neopazno grede otroške prireditve mimo nas. Vse premočno posvečamo pozornosti malim igralcem, prav tako pa tudi trud tistega, ki jih pripravlja.

V nedeljo so bili gostje DLP Novo mesto pionirji iz Smihela. Nastopili so z igrlico »Dve Marički«. V šestih slikah so se vrstili pred nami žalostni in veseli prizorčki, spremljani z godbo, petjem in plesom. Gledalcem sta ugajali zlasti oba Marički, oba paža, navihana čevljarčka.

»Naša kri« v Veliki Loki

Preteklo nedeljo je KUD Ivana Cankarja v Veliki Loki uprizoril Finžgarjevo ljudsko igrilo »Naša kri«. V nabito polni dvorani zadržnega doma so igralci poželi priznanje navdušenih gledalcev. Čeprav je igra težka za podeželske odre, se je režiserju Bizjaku, preprostemu kmetu, posrečilo, da so bile vloge pravilno razdeljene in uspeh prav lep, čeprav so nastopili po večini mladi igralci. Vso pozornost gledalcev je pritegnil francoski častnik Louis Renar, ki ga je odlično zaigral Mežan. Tudi zupanova hči Jerica, ki jo je predstavljala Lojzka Mežanova, ni zaostajala za njim. Prav dober je bil njen ženin Stefan, ki ga je igral Emil Kotar. Kostumi ljubljanskega gledališča in masker Hren so dali gledalcem živo sliko tedanjih časov.

Mladi igralški družini čestitamo in ji želimo pri nadaljnjem delu še mnogo uspehov. La

deklice in plački. Bolje bi bilo, da bi starejše vloge zaigrali odrasli igralci, čeprav so učenci, zlasti stara Meta, vložili v svoje vloge precej truda.

Med odmorji so nas zabavali tamburaši Tovarne lesnih izdelkov, ki so se tokrat prvič predstavili javnosti. Razveseljuje dejstvo, da so si mladi ljudje poskakali tak način igranja. Zeleni bi le, da bi v svoj krog privabili še več deklet in fantov iz njihovega delovnega kolektiva.

Res je, da je bilo nedeljsko popoldne lepo in sonto, vendar nam ni žal, da smo ga preživeli v dvorani, saj so iz oči vnetih malih igralcev sijali takšni topli žarki, da so morali ogreti vsako srce. M. G.

Obvestilo

Bralce »Dobitnik« iz dolenskega popotnega malheš obveščamo, da podlistka Janca Popotnega zgolj zaradi pomanjkanja prostora nismo mogli uvesti že v to številko. Vsakršno namigovanje, da se ne sapa oglašati zaradi razjarjene Lucije Humar, Elizabete Popek in gatale družbine je grobo natočevanje in potvarjanje resnice. Navzlic želju novomeških poklicnih klepetulj se bo Janec Popotni v kratkem spet oglašil. Vsem, ki se šušijo zaradi članka »Lucija Humar in njena umetnost« prizadeti — naše iskreno sožalje! Imena v članku so seveda izmišljena, opisana dejstva pa so resnična in jih lahko potrdi vsaka količjak znana novomeška klepetulja.

Iz Semiča v Beli krajini pišejo

Kakor smo že poročali, imamo v Semiču moški in ženski pevski zbor, ki ju vodi prof. Bartok iz Črnomlja. Ženski zbor je 8. marca že zapel na proslavi praznika žena. Zboru sta se zdaj združila v mesnarijski zbor, ki dvakrat na teden pravi pridno vajo. Stalno hodi k vjamu okrog 30 članov. Mesnarijski zbor je edini v Beli krajini, zato je želja vseh ljubiteljev petja in pevcev samih, da postane čim boljši in močnejši. Pohvaliti moramo poštrevnost pevovodje, ki dvakrat na teden pride iz Črnomlja, zadnje čase kar s kolesom, da je manj stroškov, in pevcev, večina starejših ljudi, ki navzile deju vestno hodijo k vjamu. Le mladine manjka, ki nam bi pomnožila glasove in zbor.

Občinski odbor Rdečega križa se pripravljajo na občni zbor. Za zaposlenost so krivi vaški odbori RK, ki še niso izvolili vaških odborov, čeprav so imeli rok do 7. marca. Ali ljudje res ne vedo ali pa nečejo vedeti, kaj je Rdeči križ in kakšne naloge ima v miru in v vojni. Občinski odbor RK prosil vse funkcionarje po vaseh, naj pomagajo za volitve vaških odborov RK, kjer je potrebno, in propagirajo, da bo vsaj eden od vsake hiše član Rdečega križa. Bolj delaven je podmladek RK na solah na našer. območju. Podmladkarjevi je 309. Na solah imajo tudi higijenski aktiv, ki ima na skrbi, da bo čisto v solih in okrog solih in da slehernega učenca vključi v RK. Naj bi učiteljstvo vsaj pol ure na teden poučevalo učence v prvi pomoči. Vodstva sol naj bi se povezala z bolničarko Boltarjevo, ki bo rada prišla, kadar bo je utegnala.

Koliko smo si prizadevali, da dobimo za naš Zdravstveni dom bolničarko ali zaščitno sestvo, in uspehi smo. Dobili smo tovariško, da si je boljše nismo mogli želeli. Vsi ljudje so izredno zadovoljni z njo, sedaj pa mora kar nenadoma nazaj v Črnomelj. Občani Semiča s tem nikakor nismo zadovoljni, saj je Semiču vsakekor bolj potrebna kakor Črnomlju. Naj o tem odgovorni ljudje v Črnomlju teško premislijo. K. J.

šer. območju. Podmladkarjevi je 309. Na solah imajo tudi higijenski aktiv, ki ima na skrbi, da bo čisto v solih in okrog solih in da slehernega učenca vključi v RK. Naj bi učiteljstvo vsaj pol ure na teden poučevalo učence v prvi pomoči. Vodstva sol naj bi se povezala z bolničarko Boltarjevo, ki bo rada prišla, kadar bo je utegnala.

Koliko smo si prizadevali, da dobimo za naš Zdravstveni dom bolničarko ali zaščitno sestvo, in uspehi smo. Dobili smo tovariško, da si je boljše nismo mogli želeli. Vsi ljudje so izredno zadovoljni z njo, sedaj pa mora kar nenadoma nazaj v Črnomelj. Občani Semiča s tem nikakor nismo zadovoljni, saj je Semiču vsakekor bolj potrebna kakor Črnomlju. Naj o tem odgovorni ljudje v Črnomlju teško premislijo. K. J.

ŠPORT IN TELESNA VZGOJA

Telesna vzgoja v Kočevju

Po zelo razgibani in uspešni zimski sezoni se Partizan Kočevje pripravlja na letno sezono, ki obeta biti precej živahna in pestra. V društveni pisarni so skrbni za sestavljanje, nastopi, urejajo se dokončne priprave za letno delo. Vsi oddelki vadijo prostje vaje za republikanski zlet v Ljubljani, katerega se namerava udeležiti samo iz kočevskega društva 230 telovadcev za proste vaje, nastopi, bodo pa tudi s raznimi igrami in v športu. Na prvi splošni zbor so imeli pripadniki društva prostovoljno delo, urejali so tekališča in dostojstva, sdelali okrasno grmitje in dvojice; tako je društveno splošno pripravili in mladina je še pričela z rednimi treninji. V društvu so pričeli akcijo za zbiranje sredstev za nabavo novih telovadnih krojev. Po večini bodo za kroje telovadnih sami prispevali, zbiranje sredstev pa dala kroje družba. Članice so se obvezale, da bodo izdelale vse kroje najkasneje do okrajnega zleta, ki bo 6. junija v Kočevju, ledeni in odobren je še okrajni ledeni kolodaj, v katerem je sjetno prvič tudi tabore-

nje. Odločili smo se, da bomo tabore ob Kriki. Poleg domačih taborov nam bo dal na razpolago Instrukcije za vajo v taboru Instrukcije za telovadno vajo in Zog. Priprave za to tabore so že v teku. Za sezono se pripravljajo tudi oddelki in nogometisti. Pri nogometistih bo treba uvesti več smotnejše vadbe. Zlasti mladina misli, da je potrebno v telovadnih vajah, ki so v vajo za kondicijo telesa jim ni veliko. Temu primeren je potem tudi njihov otoni uspeh. Veliko je ljubiteljev nogometa, treba jih je pa usmeriti in vzgojiti v prave športnike in zavedne pripadnike Partizana, ki se bodo zanimali za celoten razvoj in življenje društva, ne samo za nogomet. V takem stremelju jih bomo podpirali vsi.

Društvo je bil gospodarski položaj izdatno izboljšal s tem, da je dala močna obdruženja v svoj proračun stroške za vzdrževanje športnega stadiona in ostalih igrišč ter letnega telovadstva. To je za naš kraj ponovni dokaz, kako skrb ljudska oblast za razvoj telesne vzgoje.

Vkljub temu, da se množična organizacije razmeroma zelo malo zanimajo za telesno vzgojo, je danes društvo vodilno v celotni okrajni telovadnici, kakor kakovostno. Žal je še mnogo takih, kjer se strah, da ne samo glede telesne vzgoje, temveč še sploh izobzejijo vsega društvenega življenja. Tudi to vprašanje naj bi se na sestankih načelo, da bomo končno videli, kateri so tisti kolektivni, ki bodo v telovadnici in v telovadnici pritegnili vse okoliško mladino; voditelji naj pred vsako vajo posvetijo nekaj časa vzgoji članstva, urejaj naj se leno telovadnice za popoldnevno do struge Bistrice, vsem ljudem in otrokom. Društvo predstojuje tov. Vute, nabesnik je eden najboljših starejših telovadcev tov. Blatnik, načelnica pa tov. Podgorčakova. Izbran je bil tudi voditelj zbor. Posedba naloge na bo imel gradbeni odbor, kajti društvo nima svojega doma. Poskušali bomo obnoviti prostore bivšega sokolskega društva. Nekaj orodja je imamo in sicer drog, svederje, klepi in žago. Občinski LO je pripravil odstopni za NO je pripravil odstopni prostori ob Krki, kjer bo v bodočih letih lahko zraslo tudi Kopalnice.

Pogoj za razvoj Partizana v Žužemberku so dobri Težave pa so povsod. Prepričani smo, da bomo dobili tudi kakšno pomoč, če bo društvo res kmalu pozakazalo voljo do dela in uspeha. — T. Z.

V Žužemberku so ustanovili TVD Partizan

Telovadba ima v našem kraju že stare tradicije. Večkrat po vojni smo poskušali obnoviti telovadno vzgojo, a ni šlo. Pred leti je bilo menda tudi že ustanovljeno društvo, a delati niso začeli. Tudi lani še ni bilo pravega razumevanja. Letos pa smo znova poskušali. Na seji iniativnega odbora je bil s pomočjo inštruktorja okrajne telovadne zveze, dobri pripravljenci občni zbor. Proti pričakovanju se je 16. marca zvečer zbralo mnogo ljudi, ki so se z udeležbo potrdili, da želijo zdravega razvedrila in okrepite svojih moči. Zlasti razvedrilo je, da je na občni zbor prišlo toliko mladine. Zelo veselje pa smo bili tudi svojimi znanjem in izkušnjami lahko precej pomagali mlademu društvu.

Na ustanovni občni zbor je iz Novega mesta prišla tudi načelnica novomeškega Partizana tov. Dijaški nižje gimnazije v Dol. Toplicah smo imeli 29. marca športni dan. Ogledali smo si znamenite kraje, znane iz narodno osvobodilne borbe — Bazo 20, Jelendol in Daljni hrib.

Justo je bilo lepo. Sicer so se na zahodu zbrali oblaki, vendar jih je sonce kmalu razkropilo. Lepega jutro je se z nami vedel veselje pitca, ki so se v navezovanje pravega, ki so se v sebi želj tudi moči, ki je te kraje dobro poznal. Naša pot je vodila skozi Podturn in nato v hrib. V gozdu nad Podturnom smo si ogledali razvaline gradu, katerega so porušile velike in debele smreke. Pot nas je vodila dalje v strmino. Dolgo časa smo se hodili, ko smo nenakrat zagledali pred seboj planoto na kateri je stala nova hiša. Tovariši Sitar nam je povedal, da smo prišli na Daljni hrib. Med vojno je stala tam partizanska bolnišnica. Svovravniki so jo odkrili in zaigrali. Partizani so pred njimi kraj maji odneli ranjence v varnejši kraj — Jelendol. Ta kraj leži v dolini. Jelendol je bila prava partizanska vasica, toliko barak je imela. Pred sovražniki je bila skrita med gostimi drevesi. Bolnišnica in tudi operacijska soba sta še dobro ohranjeni.

Odšli smo naprej na grobove padlih borcev. V mirni, tih dolini je celo pokopalnice, mnogo grobov je tam. Lepo so urejeni. Nad njimi stoje še pomorne smreke in jelke. Veter maje vrbove dreves in slisi se, kot bi pel. Okrajli smo grobove s prvim pomladanskim cvetjem in z misljo na padle smo se odpravili dalje do Baze 20. Petindvajset barak je tam. Dalje smo odšli proti bunkerju, ki je zelo dobro zavarovan med velikimi skalami pod drevesi. Tja so se

drojni telesne vzgoje, posebno za vse prireditve in tekme večjega obsega v okvirju prvenstev Dolajške.

TVD Partizan v Sodrachi

TVD Partizan v Sodrachi je polegazelo pred kratkim svoj letni obračun dela. Člani, ki so v velikem številu prišli na občni zbor, so z velikim zanimanjem sledili poročilom funkcionarjev upravnega odbora. Predsednik društva Fajdiga Franc, ki je pravzaprav ustanovitelj društva, je v svojem obširnem poročilu smiselno vse tevale, ki jih je društvo prebrzdilo, da je končno doseglo kar danes ima. So to primeri in udobni prostori, posebno pa prostora telovadnica, ki je opremljena šele za silo z drogom, kramom, letvo in plezali. Ostale potrebne ređe bodo postopoma nabavili. Nekaj naprav na bodo naredila domača podjetja. Vsi ti prostori so urejeni v soliskem objektu, za kat si je veliko prizadeval tudi ljudski poslanec Alojz Malečič, kateremu je občni zbor izrek pohvalo. Pri ureditvi prostorov so se udeleževali v svojem prostoru času tudi člani društva, da je delo urneje napredovalo. Tudi vsem tem se je predsednik Fajdiga Franc priključil za nadaljnjo pomoč. Ko je občni zbor silil poročilo ostalih funkcionarjev: tajnice Fajdiga Rožice, blaginjska Ivanka Penoš, gospodarja Rus Francosa in poročila predsednika odbora, ki ga je predal Todor Andrej, se je razvil prav živahen razgovor, ki je rodil več primerih predlogov in seveda tudi sklepov za nadaljnje delo. Sklenjeno je bilo povečati številčnost kluba, da bi v telovadnici pritegnili vse okoliško mladino; voditelji naj pred vsako vajo posvetijo nekaj časa vzgoji članstva, urejaj naj se leno telovadnice za popoldnevno do struge Bistrice, vsem ljudem in otrokom. Društvo predstojuje tov. Vute, nabesnik je eden najboljših starejših telovadcev tov. Blatnik, načelnica pa tov. Podgorčakova. Izbran je bil tudi voditelj zbor. Posedba naloge na bo imel gradbeni odbor, kajti društvo nima svojega doma. Poskušali bomo obnoviti prostore bivšega sokolskega društva. Nekaj orodja je imamo in sicer drog, svederje, klepi in žago. Občinski LO je pripravil odstopni za NO je pripravil odstopni prostori ob Krki, kjer bo v bodočih letih lahko zraslo tudi Kopalnice.

Pogoj za razvoj Partizana v Žužemberku so dobri Težave pa so povsod. Prepričani smo, da bomo dobili tudi kakšno pomoč, če bo društvo res kmalu pozakazalo voljo do dela in uspeha. — T. Z.

Članstvo naj razvije široko propagando za razvijanje dnevnega športnega in revij, poskrbi pa tudi za člane Prešerove družbe. Treba je poskrbeti za razvoj smučarstva, ki ima pri nas vse možnosti in posebno ugodne pogoje, ki jih imamo na se poveže območje Travnice gore z dolino.

Predlog nadzornega odbora, da se da staremu odboru, predvsem pa njegovemu predsedniku Fajdigu Francu razrešeno z vsem priznanjem in povaljo, so vsi navzoči sprejeli.

Partizan treje danes sedem oddelkov, od črbihanov do članov in članic. Telovadnica je zavzeta vsak dan. Ko bo urejeno še leno telovadnice, bo nastal pravi življenjski preteklen letu se je posebno udeleževali smučarski odnosi, ki nas povaljo ob članov na tečaj, nekaj članov pa se je udeležilo tudi tekmovalj v drugih krajih in doseglo lep uspeh.

Novi odbor, ki mu spet predseduje Fajdiga Franc, bo imel veliko dela. Zato pa mu je občni zbor dodal predse in mativno pomoč, zlasti mu bo v najugodnejši pomoči vadijski zbor, ki mu načeljuje Lovin Janec in Perušek Vida. L. L.

Srednješolski tekmujejo

V nedeljo, 11. aprila bo v Novem mestu konsko srednješolsko tekmovalstvo v odlojki. Nastopili bodo najboljši igralci oddelke iz Črnomlja, Kočevja, Brezic, Krškega in Novega mesta. Novo mesto bodo zastopali igralci iz gimnazije in učiteljskega pričetek tekmovalstva bo od 8.30 v Mali Loki. V primeru slabega vremena bo tekmovalstvo v telovadnici osnovne šole. Dve najboljši moštvi in ena ženska ekipa bodo nastopili na republikanski prvenstvu, ki bo v Ljubljani.

Naši dijaki še uspešno tekmujejo v raznih športnih panogah in postavljajo lepe rezultate. V letošnjem šolskem letu so nastopili na republikanski smučarskem prvenstvu, prihodnji mesec pa se bodo pripravili za republikanski atletsko srednješolsko prvenstvo. Na Dolenjskem je mnogo dobrih atletov srednješolske in lahko pričakujemo zanimive prireditve. Mladina in ostali pa naj se prireditve obistejo v čim večjem številu. J. G.

Športni dan Žužemberških dijakov

Nižja gimnazija in osnovna šola v Žužemberku sta spet kneli svoj športni dan, ki se je to pot sprejemili in prvi poljski zlet. Milica Reber, Repelj in Volčji hrib smo vse svoje volje prispeli na Kozjak in si ogledali razvaline gradu, dobro znanega iz Jurčičeve povesti Jurij Kozjak. Mirno Babne gore smo odšli na Sela, kjer smo se okrepčali in ložali. Od tu smo stopili še na Šumberk in občudovali množne razvaline nekdajnjega gradu, ki je tako neudajljivo našo ljudstvo. Kneli smo krasen razgled na Sela in Šumberk, kjer so v NOV padli trije narodni heroji: Jevtič, Šaranovič in Kavčič. Videli smo tudi še ne do konca zraženno cestvo, ki bo vezala Sela in okolično z želi, postajo v Radhovi vasi. Skozi Orleke, vtičino vas in poljeven bregov Krče smo se sicer utrujeni, toda zelo zadovoljni vrtnili domov, saj smo se bili res razvedrili, soznali pa tudi krate, znane iz naše književnosti in narodnoosvobodilne borbe. K.

ŠAH — Sitar okrajni brzoturnirski prvak za marec 1954

Brzoturnirji so precej dvignili zanimanje za šah, saj je pri vsakem bilo navzočih veliko število igralcev in gledalcev. Sodelovalo je le 5 šahistov — sedem iz Novega mesta in eden iz Mirne peči. Kaj je krivo takemu nezanimanju, ko so bili na tem področju doseženi že lepi uspehi, nam ni znano.

Brzoturnir osmorice je bil hitro zaključen. Prvo mesto je povsem zaslužen osvojl mestni prvak Slavko Sitar, ki je premagal vse nasprotje. Drugo mesto je zasedel Brkič, ki se doslej na brzoturnirjih ni posebno izkazal, toda tokrat je dobro zaigral. Izgubil je z zmagovalcem Sitarjem in z Vodopivcem iz Mirne peči remiziral na igralni mizi. Prati red: Sitar Slavko 7 točk (100%), Brkič 4 in pol, Mihelin in Vodopivec oba po štiri točki, Skok 3 točke, Picek 2 in pol, Jenko in Verbič 1 točko. Prihodnji brzoturnir bo pred april, renanjung pa pa je vsak petek ob 19.30. Vse šahiste naprošamo, da se brzoturnirjev redno udeležujejo, da bodo za močreno tekmovalstvo v Črnomlju ob 10. obletnici SNOS bolj pripravljani kot prejšnja leta. — M.

DOLENJSKI OBVEŠČEVALEC

KINO
Kino KRKA Novo mesto
Od 9. do 12. aprila: angleški vojniški film »Dve Marički«.
Od 13. do 15. aprila: mehiški film »Zapor za žene«.
Od 16. do 19. aprila: ameriški barvni film »Ljubljina New Orleans«.

Kino JLA Novo mesto
11. aprila: ameriški film »Mesto pod soncem«.
18. aprila: ameriški film »Vilinska karabinka«.

Kino Jadran Kočevje
Od 7. do 8. aprila: »Nebo brez jastrebov«.
Od 9. do 11. aprila: »Rdečelaska in kaobija«.
Od 14. do 15. aprila: »Kralj kegljacev«.

Kino Črnomelj
Od 8. do 11. aprila: »Prostor na soncu«.
Od 13. do 15. aprila: »Tramvaj — poželenje«.
Od 15. do 18. aprila: »Veliki obaleke«.

Kino Loški potok
Dne 10. in 11. aprila: »Doorni svetnik Geiger«.

MALI OGLASI
STRESNO OPEKO, ragnoneke količine, prompino dobavlja AGROGRADNJA LJUBLJANA, Sv. Petra 2, 18. mesta. Srednja in SLUŽBO ISČE življa, večja krojaških del. Naslov pri upravi. (114) PRAV UGODNO PRODAJ premično po za peko kruha, pečiva — komplet inozemski izdelki. SPREJEM poštno osobe za pomoč v gospodinjstvu. Sušnik, Ljubljana, Zaloska 21.
POCENI PRODAJ vinški sod 17 hl, čisto brez napake. Sušnik, Ljubljana, Zaloska 21.
KROMATICO HARMONIKO kupljen. Pisane ponudbe z navedbo cene in opisom poslati na naslov: Počkar, Dol. Težka v. da 28 pri Novem mestu.

Preklık
Podpisana Tretinjak Marija iz Novega mesta, Kardeljeva 25 preključeno kot berovščino, kar sem govornila o tov. Brodnarju Raduju iz rbe vasi na občnem zboru mestne organizacije ZB v Novem mestu glede njegovih otrok in glede njega samega kot člana ZK ter se mi zahvaljujem, da je odstopil od točbe. Tretinjak Marija

Gibanje prebivalstva v Novem mestu
Pretekli teden je bilo rojenih 15 dečkov in 18 deklet. — Porodili so se: Kresovčič Stanoja, podoficir JLA iz Reke in Pirk Marija, Ivanka iz Novega mesta. Bajer Ivan, tri-pomočnik in Gortan Iva, trg. pomočnica, oba iz Novega mesta. — Cestitamo!

Gibanje prebivalstva v Gotni vasi
Pretekli teden je bilo rojenih 15 dečkov in 18 deklet. — Porodili so se: Kresovčič Stanoja, podoficir JLA iz Reke in Pirk Marija, Ivanka iz Novega mesta. Bajer Ivan, tri-pomočnik in Gortan Iva, trg. pomočnica, oba iz Novega mesta. — Cestitamo!

Gibanje prebivalstva v Metliki
Pretekli teden je bilo rojenih 15 dečkov in 18 deklet. — Porodili so se: Kresovčič Stanoja, podoficir JLA iz Reke in Pirk Marija, Ivanka iz Novega mesta. Bajer Ivan, tri-pomočnik in Gortan Iva, trg. pomočnica, oba iz Novega mesta. — Cestitamo!

Gibanje prebivalstva v Metliki
Pretekli teden je bilo rojenih 15 dečkov in 18 deklet. — Porodili so se: Kresovčič Stanoja, podoficir JLA iz Reke in Pirk Marija, Ivanka iz Novega mesta. Bajer Ivan, tri-pomočnik in Gortan Iva, trg. pomočnica, oba iz Novega mesta. — Cestitamo!

Gibanje prebivalstva v Metliki
Pretekli teden je bilo rojenih 15 dečkov in 18 deklet. — Porodili so se: Kresovčič Stanoja, podoficir JLA iz Reke in Pirk Marija, Ivanka iz Novega mesta. Bajer Ivan, tri-pomočnik in Gortan Iva, trg. pomočnica, oba iz Novega mesta. — Cestitamo!

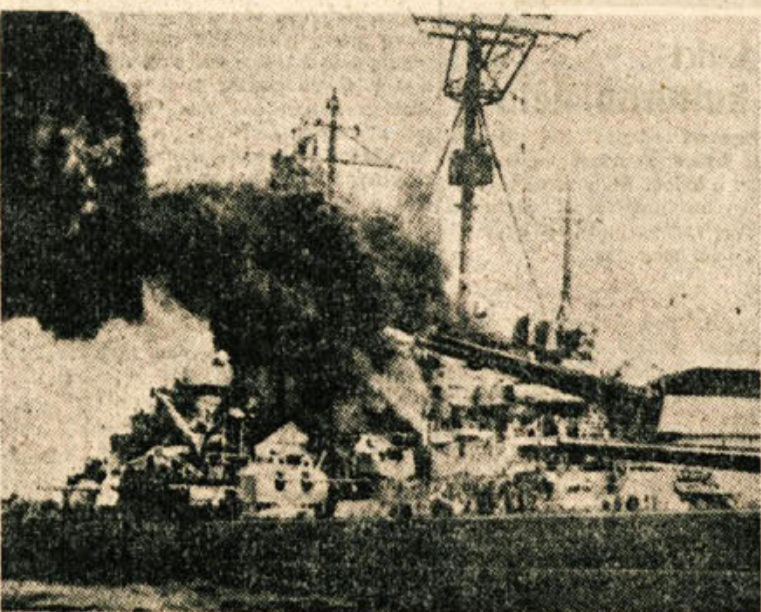
Kino
Kino KRKA Novo mesto
Od 9. do 12. aprila: angleški vojniški film »Dve Marički«.
Od 13. do 15. aprila: mehiški film »Zapor za žene«.
Od 16. do 19. aprila: ameriški barvni film »Ljubljina New Orleans«.

Kino JLA Novo mesto
11. aprila: ameriški film »Mesto pod soncem«.
18. aprila: ameriški film »Vilinska karabinka«.

Palček je napadel velikana ŽIVALI IN NJIHOVA LETA

Nenavaden dvoboj v drugi svetovni vojni - »Žepna podmornica« proti bojni ladji

Nemčija je bila leta 1943 že v defenzivi na vseh bojiščih. Toda v vodah okrog Norveške je še strašila njena neposredno lovna velika bojna ladja »Tirpitz« in ogrožala zavezniške konvoje, ki so pluli proti Murmansku in v druge luke na severnih obalah Sovjetske zveze. Uspeh zaveznikov je bil pa v veliki meri odvisen od tega, ali bodo ti konvoji prišli na cilj. Zavezniki so zato sklenili, da morajo za vsako ceno uničiti to nevarnost. Toda kako?

Nemška križarka »Tirpitz«

Zunaj sprejela cela jata sovražnih podmornic. Zato je le za nekaj deset metrov spremenil položaj ladje, misleč, da so sovražne podmornice postavile mine pod ladjo na dno. Toda Angleži so jih bili prireditelj prav na stene »Tirpitz«.

Eksplodija

Med to živčno paniko na »Tirpitz« so nenadoma zadonele štiri zamožke detonacije: vse štiri mine, montirane na dno ladje, so eksplodirale. Vsa kaja je bila težka po dve toni. Orjaški »Tirpitz« je poskočil iz vode in se ves stresel. Luči so ugasnile in ladja je ostala v popolni temi. Nastala je grozna panika, v kateri je mornarjem in oficirjem komaj uspelo, da so odprli in zaprli varnostne ventile in zaščitne pregrade, ki so delile ladjo na nekaj med seboj hermetično ločenih delov. »Tirpitz« sicer ni potonil, vendar je bil za precej časa izločen iz bojevanja, ker je utrpel silno škodo. Ena njegovih velikih turbin za pogon je izskočila iz ležajev. Topovski stolp »Ce«, težak nad 2000 ton, je eksplodirala vrgla iz krogljnih ležajev, na katerih se je obračal, in vsi topovi na njem so postali neuporabni. Poškodovane so bile tudi vse elektronske naprave za merjenje itd.

Panika na »Tirpitz«

Ujete člane angleške podmornice so Nemci odpeljali na svojo ladjo in jim dali vroče kave. V nemških dokumentih, ki so jih našli po vojni o tem napadu, piše, da so Angleži neprenehoma pogledovali na svoje ročne ure. Nič čudnega: videli so, da je druga podmornica skušala zbežati skozi zaščitne mreže, znamenje, da je opravila svoje nalogo in da so na »Tirpitz« montirane mine, ki bodo zdaj zdej eksplodirale in nemara potopile ladjo hkrati z njo. Toda Angleži so na videz čisto mirno klepetali z nemškimi stražarji in oficirji.

V najbližjih škripih je bil kapitan Meyer. Sodel je, da znotraj zaščitne mreže nista bili samo ti dve podmornici, ampak da jih je več, ki lahko vsak trenutek njega in ladjo pošljejo na morskno dno. Najprej je hotel izpluti iz zaliva, potem pa se je zbal, da ga bo

ji in ročnim granatami, kakor da imajo pred sabo morskoga psa, ne pa jekleno podmornico. »Zeparkas« je nemoteno bilžala orjaku. Čeprav so Nemci prvič videli tako prilikavo podmornico, so vendar uganili, da nosi s seboj toliko eksploziva, da lahko pošlje na dno tudi takega velikana kot je njihov »Tirpitz«. Seveda je nastala neznanstvena panika. Poročnik Leine je zdrvel proti podmornici z motornim čolnom, vrgel okrog njenega stolpca debelo jekleno vrvo ter jo skušal odvleči od ladje. Toda motorji podmornice so bili močnejši in je še dalje plula proti »Tirpitz«. Ko je prišla v neposredno bližino bojnega orjaka, so se na njenem vrhu odprla železna vrata; člane posadke so lepo mirno prišli iz podmornice in se pustili ujeti poročniku Leineju. Se prej pa so na podmornici odprli vse odprtine za vodo in je »Zeparkas« potonila še čez pol minute, natanko pod bokom nemške bojne ladje. Tremutek nato je izplula čisto blizu »Tirpitz« le ena sovražna podmornica. Nemci so jo začeli besno obstreljevati, potem je pa podmornica nenadoma zginila pod vodo. Bila je to podmornica »X-7«, ki

Zapel je divji petelin...

koza in ovca 10 let. Prav toliko tudi jež in navadna glista, ščurek in uš 6-7 let (kar je vsekakor preveč!). Koristna čebela dočaka le pet let. Med

tistimi, ki jim življenje šteje mo na dneve, so muhe (76 dni), nekateri metulji (1 dan), razne bakterije pa živijo le po nekaj ur.

KAJ PIJEJO LJUDJE PO SVETU

»Ta zlahtna vinska kapljica, poje naša pesem in izpriluje, da Slovenci le najraje pijemo pridelek vinske trte, seveda pa tudi žganja ne zametujemo. Nemci so najbolj navdušeni nad pivom, Rusi so zaljubljeni v svojo »vodko« (posebne vrste žganje). Evropejec sploh pijemo v glavnem vino in žganje. Kaj pa drugod po svetu?

Orientalcem je naš alkohol tuj. Mohamed ga je bil svojim vernikom kratkoma prepovedal, pač pa je po vsem mohamedanskem svetu narodna pičja kava. Prebivalci črne Afrike varijo iz raznih vrst prosa pivu podobno pičajo, »pombe« ji pravijo. Je kislastega okusa in zelo močna. Brez pombe ni Indijci, pa tudi vsi jugo-

vzhodni Azijci najbolj cenijo »stoddy« ali »stare«, pičajo, ki je sok raznih vrst palm. Stiskajo ali cvetijo ali sadeže, pa tudi debela narezujejo, da se jim pičja že kar nacedi. Japonci imajo svoj »sak« — riževino, ki vsebuje 12 procentov alkohola. V vroči vodi dušijo riž in mu pridajo droži. Po dveh tednih to pomešajo s kuhanim rižem in vodo, zavrejo, precedijo in vino je pripravljeno. Mehikanci pridobivajo svojo narodno pičajo »pulque« iz agave. Narežejo stebila agav, sok precežejo v buče in ga pustijo prevreti. Pulque ni prijetnega okusa ne duha, je pa zelo močna pičja in menda zato močno priljubljena. Narodna pičja Južne Amerike je »mate«, pravijo ji tudi »yerba« ali »paragvajski čaj«. Vsebuje veliko kofeina, zato vpliva dražljivo in osvežujoče. Iz listov koke pridobivajo tudi znano pičajo »Coca colaa«, v kateri je kokala.

Ljudje torej pijejo vseh sort »srozog«, kakor bi omlasovajujoče dejal nas dolenski vinogradnik, zaljubljen v svoj cvileček, ki mu res nihče ne more odrekat nekaterih dobrih vrlin.

Muzejsko društvo v Metliki je izpolnilo svoje naloge

Belokranjsko muzejsko društvo v Metliki je konec minulega meseca pregledalo svoje lanske delo. To delo je bilo dokaj razgibano, zlasti njegovo sodelovanje v Belokranjskem muzeju. Po poročilu, ki so ga podali člani odbora in uprav-

nik muzeja so se v preteklem letu lepo povečale nekatere zbirke, zlasti etnografska, za katero je minulo poletje ekipa študentov etnološkega seminarja ljubljanske univerze v okolici Gribelj in Starega trga ob Kolpi nabrala okoli 250 predmetov. Precej novih predmetov in dokumentarnega gradiva je pridobil tudi oddelek narodne osveščevalne službe.

Člani muzejskega društva in uprava muzeja sta v preteklem letu pripravila dve razstavi: v juliju etnografsko razstavo v Crnomlju, v septembru ob desetletnici ustanovitve 15. Belokranjske udarne brigade v Metliki pa dokumentarno razstavo te brigade. Nekateri člani društva so tudi med letom s članki in razpravami sodelovali v raznem dnevnem in strokovnem časopisju.

V preteklem letu je bil odlit tudi znameniti Mitrov oltar v Rožancu pri Crnomlju. Delo je kvalitetno izvršil metliški rojak akad. kipar Julij Papič. Zaradi stalnega dotoka novih predmetov so dosedanjih muzejskih prostorih že prenapolnjeni, zlasti ker bo muzej moral letos izprazniti razstavno dvorano in shranbo na mestnem občinskem odboru. V zameno pa bo dobil štiri razstavne sobe v metliškem gradu, kjer bosta že to poletje nameščena oddelek narodne osveščevalne in etnografske zbirke. V gradu bo tudi uprava muzeja. Še nadalje pa bosta v dosedanjih prostorih ostali arheološka in kulturno-zgodovinska zbirka.

Narčni Belokranjskega muzeja so tudi za leto dovolj lepi, izpolnjeni pa bodo predvsem v mejah finančnih možnosti.

All ste že naročili »Dolenjski list«?

Morje je dobilo prvo atomsko podmornico

Komaj devet let je, kar smo prvič slišali o novi strahotni silii — atomski energiji, oziroma atomski bombi, ki so jo Amerikanci malo pred koncem vojne vrgli na Hirošimo. Danes pa že beremo o atomski energiji kot pogonskem sredstvu, ki bo spremenilo vsot tehniko in nekoč nemara zamenjalo vsa pogonska goriva. Januarja letos so v Ameriki spustili v morje prvo podmornico na atomski pogon. Gradiljo so jo 19 mesecev, stala je pa okrog 16 milijard dolarjev. Četrtna te vsote odpade na sam atomski reaktor-motor, ki daje pogonsko silo. Nova podmornica, okristili so jo za Nautilus, je dolga 100 metrov in izpodirna vrti tisoč ton vode. Podmornica vozi pod vodo z brzino 30 milj na uro, toliko kaj velike vojne ladje na površini, in ima posadko sto mornarjev. Podmornica je urejena udobno in razkošno kot kak prekoceanski parnik, seveda v manjšem obsegu, mornarji imajo kino dvorano,

knjižnico, pralnice, sušilnice in podobne prireditelje. Tudi obožujejo podmornice je najmodernejša. Skozi torpedne cevi lahko izstrelijo neslišna torpeda, ki sploh ne morejo zgrešiti cilja, ker jih usmerja radar. Streljajo pa lahko prav tako z atomskimi torpedi in atomskimi minami. Podmornico »Nautilus« goni atomski reaktor, oziroma reaktor ustvarja toploto, ki poganja Dieslove ali električne motorje. Za »gorivo« služi

uran (uran 235, ima oznako). Gram tega urana razvije 24 tisoč kWh energije, ali: 450 gramov urana daje toliko energije kot 12 tisoč ton premoga! Pri tem pa uran za svoje izgorevanje ne potrebuje zraka, ne dela dima, odpadkov — prednosti, o katerih se včasih graditeljem podmornic še sanjalo ni. Podmornica lahko prepluje pod vodo vsa svetovna morja. Koliko časa more ostati pod površino je odvisno pač od vzdržljivosti posadke.

Smrtna žetev na Dunaju

Dunajski statistični urad je zbral podatke o umrljivosti in vzrokih umiranja na Dunaju. Statistika kaže, da je umrljivost na Dunaju v zadnjih desetletjih sicer nazadovala, vendar ne kaj prida. Tako je bilo v letih 1950 do 1952 na tisoč prebivalcev letno 14,2 odstotka smrtnih primerov, v letih 1909 do 1911 pa 16,7. Ker se je življenje ljudi v zadnjih 40 letih podaljšalo, se je spremenila tudi starostna se-

stava umrlih. To nam pokaže naraščanje umrljivosti za boleznimi, ki zahtevajo največ žrtev med starimi ljudmi: rak, možganska krvavitev in srčne bolezni. Zelo pa je poptulila na Dunaju zadnja leta tuberkuloza, kar je pač treba pripisati boljšim življenjskim pogojem in napredku zdravniške znanosti. Zlastno je pa v avstrijskem glavnem mestu poglavje o smrtnih nesrečah, samomorih in ubojih. V letih 1950 do 1952 je bilo na Dunaju smrtnih primerov na leto povprečno 25 tisoč, od teh jih odpade na nasilno smrt 1517. Nesreče, samomorji in zločini zahtevajo torej na Dunaju za celo tretjino več žrtev kakor tuberkuloza. Med umrliimi moškimi v starosti od 15 do 20 let jih je umrlo nasilne smrti 57,9 odstotkov.

MED SODELAVCI »PAVLIHE«
»Miha, čigav pa je tale dovpij, ki smo ga objavili!«
»Moji, tovariš glavni!«
»Hudiča, potem pa nisi več tako mlad, kot je videti!«

NEVARNO DREVO
Gozdar se pogovarja s turisti in pravi: »Ce zdajva huda ura, je topol najbolj nevaren. Vem sam, ko sem ob eni taki priliki zbežal pod to presneto drevo.«

POČASEN ŽELODEC
»Ali ste, poštiti škaticko zdravit, ki sem vam jih predpisal?« vpraša zdravnik bolnika.
»Seveda sem jih, tovariš doktor, pa ni nobenega učinkarja v želodcu. Menda se pokrovec škatice še zdaj ni odprl.«

CUDNA SREČA
»No Miha, danes si pa res imel srečo!« pravi Spela možu, ko je prinesel z ribarjenja šest krasnih postrvi.
»Pravceto srečo, Spela; še nikoli mi niso tako prijemale.«
»Ampak nekaj je čudnega pri tem tvojem louskem blagru: trnke si bil doma pozabil!«

»Prepričana sem, da bi tekli še hitreje, če bi jim odstranili te neumne zapreke!«

TRPOLNO LETO 1942

Odlomki iz dnevnika Belokranjke v rabskem taborišču

Ob pritanjahu so bile vile. Vse razsvetljene, pred njimi so se sprehajali domačini in sočutno gledali nas nesrečneže, ki smo se nalagali na tovorne avtomobile. Bosa ženska v raztrgani obleki je imela šest otrok, od katerih je bil eden manjši od drugega. Jokali so; očeta so jim doma ubili. Tudi druga je stiskala k sebi dva majhna otroka, ki sta prav tako ostala brez očeta. Kriknila sta, ko so se pogrnali avtomobilu po prašni cesti v temno noč.

Na nekem ovinku sem med kamenjem videla rasti koruzo, po bregu pa zeleno grmičevje; bile so oljke. Blazno so drveli avtomobili kakke četrt ure. Vse bolj smo se bližali razsvetljenemu kraju, kjer smo mislili, da nas čakajo lesene barake. Ob prvih lučeh so se začeli vzkliki, polni presenečenja, zakaj tam doli so stale nepregledne vrste šotorov.

V TABORIŠČU

Ustavili smo se. Bilo je tu mnogo domačinov. »Skrijte denar!« so jim bile prve besede. Vojaki so nas odpeljali v sprejemno taborišče. Bila je temna noč, vendar sem videla, da je okoli gosta mreža. Vojak Slovenec nam je odprl šotor in rekel: »Le korajžo, vsega je enkrat konec!« — V šotoru je bilo za peden debelo prahu. Bili smo trudni. Z nogami smo zdrgnili prah skupaj, pogrnilli po tleh tanko odejo in zaspali. Drugo jutro nas je zbudilo sonce, pekoče kakor

belo železo. Priplavalo je iznad visoke gore, poraščene z oljkami in smokvami. Ob mreži so se zbirali moški in ženske. Vsak je pričakoval znanec med novim transportom. Pred kuhinjo je kuhar delil kavo; vsak je je dobil malo zajemalko. Bila je gosta in grenka kakor pelin.

Ob mreži je bilo vedno več ljudi. Med njimi so bili naši vaščani in znanci iz vseh krajev. Zelo so se začudili, ko so nas videli tu in vsak je poizvedoval po svojih domačih. Naenkrat je prišel odzad vojak in divje zakričal. Hitro smo se porazgubili pod šotori.

Prišlo je povelje, naj se gremo kopat. Iz cevi je prihajala hladna voda, kar nam je dobro delo. Po kopanju smo šli pod šotore, kjer je bilo grozno vroče. Nikjer ni bilo sence. Okrog so nam zapirale pogled gore, le na eni strani smo videli majhen morsk zaliv. Sla sem po prahu ob žični mreži. Okrog in okrog sem videla stražnice, notri pa so stale vojaške straže.

V ŽENSKEM TABORIŠČU

Popoldne smo odšli v spodnje žensko taborišče. Tudi tam smo dobili šotor brez slame. Za blazino nam je bil prah; z njim je bil pokrit ves prostor med šotori.

Prišlo je kapo, po rodu Hrvat, ki so ga imenovali »sinjor«. Ta nas je vpisal v lagersko družino in dal vsakemu po eno odejo, skodelico in žlico. Odeje so bile usiwe, skodelice pa zamazane in zarjavele, da se ne nam gnusile. Vode ni bilo nikjer, a ljudje so zevali od vročine in žeje. Sonce se je pomikalo proti zatonu. To je bilo 29. avgusta, prvi dan na otoku Rabu. Drugi dan — bila je nedelja — sem zvedela, da

smo sami, zakaj našega očeta ni bilo med mnogimi moškimi. V prish nas je dušil obup, toda delali smo se pogumne. Naši sosedje so bile družine iz Cabra, ki so imele mnogo otrok. Ti so bili vsi usiwi; imeli so vrsta lica in blodne poglede. Ob nekem šotoru je sedel na stolčku mož. Bil je ves betežen, še noge ga niso nosile, vendar je korajžno dejal: »Le nič strahu! Če mene niso ubili, tudi vas ne bodo.«

Med šotori smo videli samo revščino. Starke z upadlimi lici in velikimi rokami so ob jutrih izbirale uši, podnevi pa so onemoglo ležale pod šotori, kjer je bilo neznošno vroče. Otroci so brodili po prahu, vsi ožigani od žarečega sonca, se včasih stegli in ječali od žeje in gladi. Matere so jih mirile, teple in se med sabo pipirale.

Začelo se je vsakdanje življenje. Vsako jutro ob osmih je že žarelo sonce in nas ubijalo s svojimi vročimi žarki. Ob eni popoldne smo dobili kosilo: vodo in nekaj makaronov ali zrnce riža. Košli, na pol prežgani sadi od bencina ali nafte, so bili vsi rjavji. Na vrhu je v njih plavalo malo olja. Vse skupaj je neznošno smrdelo, tako da sem prve dni kar pobežala od tam. Od žogčega sonca me je bolela glava, želodec se mi je obračal in pred očmi se mi je delala tema. Ko sem po treh dneh vstala, so mi bila lica bleda in noge so se mi tresle. Minil je mesec in zmeraj so prihajali novi transporti, novi trpini. Iz gornjega taborišča so prihajali na obisk fantje in možje. Bili so vsi sestradani, sama kost in koža.

NOČNI VIHAR

Nekega večera so se zgostili na nebu temni oblaki. Sredi noči je zapihal veter in začelo je deževati. Od kraja je deževalo počasi, potem pa vse bolj div-

je. Šotori so se podirali, ljudje vpili na pomoč, zemlja se je udirala, voda je naraščala. Zenske so vse premočene begale z otroki in iskale zavetja, ki pa ga ni bilo. Proti jutru je nevihta ponehala, toda nudil se nam je grozen pogled. Šotori podrti, ljudje premočeni, zemlja pogreznjena, slama mokra. Interniranci so se zbirali v gruče in grozili tuču.

ZACNE SE OGLAŠATI GLAD

To pa je bil samo začetek; tokrat še nismo bili vjaveni tistih grozot. Podnevi smo posušili slamo, popravili šotore in se potolažili. Pri obedu pa je spet bilo prerekanje na vseh koncih in krajih. Cabranke so grozile kuharjem, ki so se debelili na naš račun. Zvečer smo dobili hlebček in sir. Če si ga je katera hotela kupiti, je morala iti za njim na lov. Stal je 15 do 20 lir.

Podnevi smo speli šotorna krila skupaj s sosedovimi, tako da smo imeli vsaj nekoliko sence. Zemlja se je že nekoliko utrdila, da ni bilo več toliko prahu. Po tleh smo pognrili plahto in tam ležali od ranega jutra do poznega večera. Pri tem pa neprestano mislili, od kod se bo prikazal kuhar s kotlom ali desetarka s kruhom in sirom.

Pri nas se je začel oglašati glad, doma pa so imeli trgatev. Tudi Dalmatinci so trgali v svojih pritiklavskih vinogradih. Ko so šli otroci na kopanje v bližnji morsk zaliv, jih ni mogla zadržati nobena straža, da ne bi planili kakor sestradani volkovi nad vinograde in med koruzo. Kdor je bil toliko srečen, da je izmaknil koruzni storž, ga je takoj pojelel s klasencem vred. Nekateri so prinesli nekoliko prosenih bilk, nakar so njihove matere vneto obrale zrna in jih skuhale. Ob kuhinjah so pobirale gnilo zelje in kocene buč ter vse to kuhale. Če je bila kje lupina limone, so se steple zanjo.